

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI
CYRILOMETODĚJSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

Bakalářská práce

2016

Marie SMOLÍKOVÁ

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI
CYRILOMETODĚJSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA
Katedra pastorální a spirituální teologie

Marie Smolíková

Modlitba rodičů za děti v minulosti i současnosti

Bakalářská práce

Vedoucí práce: Luisa Karczubová, Th.D.

Obor: Teologické nauky

OLMOUC 2016

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci s názvem „Modlitba rodičů za děti v minulosti i současnosti“ vypracovala samostatně s využitím uvedených pramenů a literatury.

V Lidečku dne 30. 3. 2016

.....

Marie Smolíková

Mé poděkování náleží vedoucí této bakalářské práce Luise Karczubové, Th.D. za její laskavý přístup, odborná doporučení, cenné rady a trpělivost. Děkuji Pánu Bohu a také celé své rodině a přátelům, kteří mi byli po celou dobu studia oporou.

OBSAH:

ÚVOD	5
1. MODLITBA CÍRKVE ZA DĚTI	7
1.1. MODLITBA KŘESŤANŮ	10
1.2. MODLITBA KŘESŤANSKÝCH RODIČŮ	11
1.3. MODLITBA OTCŮ A MATEK V BIBLI	14
1.4. MODLITBA DUCHOVNÍCH OTCŮ	17
1.4.1. Svatý Benedikt z Nursie	19
1.4.2. Svatý Jan Bosco	21
1.4.3. Svatý Jan Pavel II	22
1.4.4. Papež František	24
1.5. MODLITBA DUCHOVNÍCH MATEK	25
1.5.1. Svatá Terezie z Avili	25
1.5.2. Svatá Brigita Švédská	27
1.5.3. Svatá Matka Tereza	28
2. MODLITBA SVATÝCH RODIČŮ	30
2.1. MODLITBA SVATÝCH MATEK	31
2.1.1. Svatá Monika	31
2.1.2. Svatá Ludmila	33
2.1.3. Svatá Františka Římská	33
2.1.4. Svatá Zdislava	35
2.1.5. Svatá Markéta Skotská	36
2.2. MODLITBA SVATÝCH OTCŮ	37
2.2.1. Svatý Štěpán Uherský	37
3. MODLITBA RODIČŮ V SOUČASNOSTI	39
3.1. MODLITBA V RODINĚ	39
3.2. MODLITBA VE FARNOSTI	40
3.3. MODLITBA VE SPOLEČENSTVÍ	40
ZÁVĚR	43
ANOTACE	45
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	47

ÚVOD

Modlitba je téma neodmyslitelně patřící do života křesťanů. Prolíná se celými křesťanskými dějinami. Sám Boží Syn se modlil a ukazuje tím důležitost a nepostradatelnost modlitby. Ona je darem od Boha a je krásné tento dar přijmout.

Téma modlitby jsem si vybrala na základě vlastní životní zkušenosti. Chtěla jsem prozkoumat poklady církve v této oblasti a hlouběji proniknout do modlitby v rodině jako projevu křesťanského života a prostředku předávání víry z generace na generaci.

Vzory prožívání a předávání víry nalézám především ve svědectví děl a životopisů světců a také čerpám z pokladů učení církve, jak je zpracoval a předkládá ve svém teologickém díle kardinál T. Špidlík. Vybranými zkušenostmi světců chci podpořit závěry a učení, které jsem našla v díle pana kardinála a jeho následovníků a v závěru bych chtěla ukázat současné i budoucí využití v modlitbě rodin nebo i při modlitbě otců a matek, které se rozvíjí i v naší farnosti.

V titulu práce si vytyčuji jako úkol psát o modlitbě v rodině v minulosti i současnosti. To může vyvolat otázku, zda vůbec může být rozdíl mezi minulostí a současností křesťanské modlitby, když Ježíš je stejný včera i dnes. (Srov. Žid 13,8). Snad se v minulosti v modlitbě lidé zaměřovali více na množství odříkaných slov. V současnosti i díky Svatému roku vyhlášenému papežem Františkem, prožíváme Boží milosrdenství, které učí pochopit modlitbu jako dar, ne povinnost v odříkávání naučených formulí.

Rozdíl v modlitbě jedné a druhé generace tedy vzniká ne změnou Krista, ale změnou našeho chápání, které se z rostoucí dějinnou zkušeností Božího lidu v průběhu let neustále zvětšuje. Jako je o Kristu psáno, že prospíval na duchu i na těle (srov. Lk 2,52) a rostl a síle moudrosti (srov. Lk 2,40), tak stejně se to děje i v církvi. K Božímu sebeponížení ve vtělení patří nutnost růstu. Pro nás je tím růstem to, že stále hlouběji prožíváme totéž neměnné zjevení, plně uskutečněné skrze Ježíše Krista. V Božím zjevení má své místo i odhalování tajemství vztahu rodičů a dětí. Nejdokonalejším vzorem je tajemství nejsvětější Trojice, kde jsou Otec a Syn jedno v jednom Duchu.

Modlitba v církvi a v křesťanských rodinách za naše děti a jejich budoucnost se může zdát samozřejmostí, ale čím dál více se v dnešní době setkáváme s různými negativními vlivy, které odrazují od modlitby. Je to hlavně stále aktuální nedostatek času, jakýsi stereotyp,

nepochopení formy a významu modlitby a s tím spojená slabá víra v účinek, sílu a růst v modlitbě. Je také spousta lidí, kteří se domnívají, že modlitba je jen jedna z dalších povinností v životě, kterou když nesplníme, tak na to doplatíme. A tak se začneme před Bohem vymlouvat třeba na již zmiňovaný nedostatek času. Je to podobné, jako kdybychom v rodině komunikovali spolu jen proto, abychom si splnili svou povinnost. Přitom rodina roste, sílí a upevňují se její vztahy jen tehdy, když členové rodiny spolu mluví, sdílí své pocity, zážitky a zároveň dokáží řešit konflikty.

Samotná modlitba je pro mě velmi důležitým prostředkem komunikace k tomu, abych mohla alespoň trochu poznat, pochopit, objevovat a dotýkat se pravdy, která je pro mě skutečnou cestou a smyslem života. (Srov. J 14,6). Je pro mne tedy nemožné nekomunikovat s Bohem, který je tou pravdou. Pokud píše o modlitbě, nemám na mysli, že jde jenom o naučená nebo vlastními slovy formulovaná slova. Modlitbou vnímám třeba i ctnostný život svatých. Modlitba vzbuzuje v člověku touhu po Bohu, je to milost v čase stráveném s milujícím Otcem. Modlitbu můžu naplnit svým slovem, ale i svým mlčením. Nebo to mohou být láskyplné skutky, milodary, oběti. Znamená nabídnout se Bohu, taková jaká jsem, přinést svou radost i bídu a hledat jeho vůli. Modlitba není nic násilného, neznamená něco dělat, ale být s mým milujícím Otcem. A to je pro mne moc důležité.

Pro mě, jako manželku a matku čtyř dětí, je nejdůležitější modlitba za manžela a naše děti. Zvědavost, čistota a nezištná láska našich dětí ve mně každý den probouzí touhu hledat v jejich tvářích tvář Kristovu. Tvář, která dá člověku v modlitbě pocítit neznámou vnitřní svobodu. Je to má vnitřní modlitba, kdy chci Bohu říkat něco určitého, zásadního, hlubokého. Bůh se mě nepopsatelně dotýká. Citlivě nastavuje zrcadlo a ukazuje mi mou tvář a to vede k pravdě a pokoře před Bohem. Takový pohled je často nesnadný, protože člověka obnažuje, ale kdo v lásce přijímá, ten také dostává. Člověk se musí jen nechat Bohem obejmout a mít víru, že ho Pán znovu pozdvihne. (Srov. Jk 5,15).

1. MODLITBA CÍRKVE ZA DĚTI

Modlitba k církvi neodmyslitelně patří, je její podstatou. Je to rozhovor s Bohem. Ježíš Kristus posvětil svým příchodem celý svět, a proto i církev světí všechno, co je stvořené k oslavě Boží a především život člověka modlitbou. Tak křesťany vše stvořené vede k Bohu a hříchem porušený svět se stává modlitbou světem posvěceným, osvobozeným a čistým. Vedle Vyznání víry jsou nejdůležitější modlitbou církve člověkem přijaté svátosti, symbolické obřady obsahující a předávající Boží milost, ustanovené Kristem. Modlitbou církve jsou také svátostiny. Nemají sice takovou moc jako svátosti, je to však odvěký způsob modlitby církve.

Církevní modlitba je modlitbou společenství a zároveň je plodem a požadavkem onoho společenství, které vychází ze svátosti křtu. Obsahem této modlitby je sám život, který se chápe jako Boží výzva a uskutečňuje se jako odpověď na Boží volání. Všechny situace mají být příležitostí k chválám, díkům, prosbám a odevzdání se našemu Otci.

K modlitbě rodiny a celé farnosti jako nejmenší buňky církve patří i příprava a udělování svátostí dětem. První svátostí, kterou dítě přijímá, je křest. Křtem se obnovuje vnitřní člověk, který ve sjednocení s Pánem Ježíšem Kristem dosahuje plnosti a dokonalosti.

„Křest je nejkrásnějším a nejvelkolepějším z Božích darů... Nazývám ho darem, milostí, pomazáním, osvícením, šatem neporušitelnosti, koupelí obnovy, pečeti a vším, co je nejcennější.“¹

Křestní obřad je nejvýznamnější modlitbou za nového člověka, protože se skrze křest stává dítětem Božím a získává Ducha svatého a naději na věčný život. Je to první osobní setkání s Bohem. Tato základní svátost působí na člověka jako znovuzrození z Ducha Svatého skrze znamení vody. Křtem se člověk stává součástí církve a tak na sebe bere i zodpovědnost vyznávat a předávat svoji víru. Za křtěné děti zodpovídají v první řadě rodiče a kmotři, vždyť teprve ve spolupracujícím člověku se ukazuje plná účinnost této svátosti. Křest předchází akt modlitby, kdy se sám křtěný dospělý, nebo rodič a kmotr dítěte zřiká zlého a hlásí se ke Kristu. Ve svátostech se za sebe modlíme navzájem, každá modlitba křesťanů je ve společenství církve.

Svatý Ambrož říká: „Jestliže se modlíš za sebe, budeš se za sebe modlit jen ty sám, a budou-li se všichni modlit jen sami za sebe, bude milost, již modlící se obdrží, menší než

¹Srov. AMBROS, Pavel. *Křest*. Refugium Velehrad- Roma s.r.o., Olomouc 2011, s. 18.

milost daná člověku prosícímu za druhé. A poněvadž se jednotlivci modlí za všechny, všichni se modlí také za jednotlivce. Z toho vyplývá, že budeš-li se modlit jen za sebe, budeš se za sebe modlit sám. Zatímco budeš-li se modlit za všechny, budou se za tebe modlit všichni, neboť ty jsi jeden ze všech.“²

Současný svět je velmi ohrožen zlem. Životy a vztahy mnoha lidí jsou narušovány následky hříchu, ale o to více se můžou svěřit do milosrdné Boží náruče. Čím méně lidé čerpají z těchto pokladů, o to víc to v nich vyvolává obavu o jejich děti, ale zároveň i touhu po evangelizaci. Při evangelizaci přinášíme dětem aspoň trochu světla a naděje a jako rodiče pomáháme toto světlo a tuto naději ve svých dětech uchovat. Srdce každé milující matky i otce, kteří věří Bohu, touží po tom, aby se srdce jejich dětí drželo svého Stvořitele a přijalo jeho proměňující a naplňující lásku, která vede člověka k cíli a smyslu života.

Lidé bohužel nejsou schopni být neustále připraveni k modlitbě. Nedokážou se zabývat jen zbožnými myšlenkami a nepřetržitě pečovat o svůj duchovní život. To dokázali jen lidé k tomu povolání samotným Bohem. Mají však mít alespoň upřímnou snahu pracovat na sobě a na svém vztahu s Bohem a v tomto úsilí jim Bůh vychází vstříc tím, že jim daroval Písmo svaté, ve kterém k nim stále promlouvá a také celá církev, která je krásným společenstvím lidí a nad to jako milující matka, která se láskyplně stará o jednotu Božích dětí. V dnešní době se otázky o církvi soustřeďují na to, jak ji lépe realizovat. Vůle k jednání musí být vždy trpělivá a je dobré nejprve se ptát, čím církev je, k čemu je určena a odkud přichází. Církevní ethos³ může být správný jen tehdy, pokud se nechá vést smyslem víry, smyslem Ježíšova působení, kterým je shromáždit Boží lid.⁴

„Zkušenost, kterou člověk získává o Bohu, na této zemi nakonec vždycky vyústí do zkušenosti s církví. Tato dvě tíhnutí - tíhnutí k Bohu a tíhnutí k bratru - souvisejí s tajemstvím kříže a jejich symbolem je vertikální a horizontální rozměr jeho ramenou. Ani u mne tomu nebylo jinak a mé postupné pronikání do tajemství Boha bylo doprovázeno objevováním tajemství církve.“⁵

² CANTALAMESSA, Raniero. *Život pod vládou Kristovou*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1994, s. 191.

³ Etika: z řec. ethos, »mrv«. Věda, která studuje, jaké má být praktické chování člověka v otázkách dobra a zla. Předmětem etiky je jak zkoumaná lidská činnost sama o sobě, tak výběr kritérií pro hodnocení lidské činnosti. Dostupné na Internetu: <http://www.iencyklopedie.cz/etika/>.

⁴ RATZINGER, Josef. *Církev jako společenství*. Praha: Zvon, 1994, s. 5.

⁵ CARRETTO, Carlo. *Hledal jsem a našel jsem*. Brno: nakladatelství Cesta, 1997, s. 119.

Církev se vždy snaží uplatňovat a vzbudit činnou a citlivou péči o každé dítě, které přijde na svět.⁶ Snaží se také povzbuzovat, pomáhat, vést, vyzývat a také jít příkladem. Ve společenství a zvláště v rodině se musí věnovat zvláštní pozornost právě dítěti, s hlubokou úctou k jeho právům a ochraně. Tím rodina plní jedno ze svých základních poslání. Je velmi důležité stále připomínat příklad a přikázání milujícího Otce a Krista, který postavil dítě do středu Božího království. Láska, přijetí, ocenění, vzájemná úcta, porozumění a pomoc, duchovní příklad a společná modlitba by měly být vždy živým příkladem a poznávacím znamením křesťanských rodin, které touží po Bohu.

„Tak mohou děti prospívat moudrostí, věkem a oblibou u Boha i u lidí“ a budou plnohodnotně přispívat k budování rodinného společenství a k posvěcení rodičů.“⁷

„Posláním církve, jakožto prorockého, kněžského a královského lidu, je vést všechny lidi k tomu, aby přijali ve víře Boží slovo, slavili a vyznávali je ve svátostech a v modlitbě, a konečně je uplatňovali praktickým životem podle daru a nového přikázání lásky.“⁸

Církev je i zdrojem a inspirací pro jakoukoliv pastorační práci. Po staletí se snaží přinášet poselství evangelia rodině, jak to napsal ve své encyklice svatý Jan Pavel II.

„Církev, osvícená vírou, zná velkou cenu manželství a rodiny, celou jejich pravdu a hluboký význam. Proto cítí znovu a znovu naléhavost hlásat evangelium, „radostnou zvěst“, všem bez rozdílu, zvláště pak těm, kdo jsou povoláni k manželství a připravují se na ně, i všem manželům a rodičům na celém světě. Je hluboce přesvědčena, že jenom přijetí evangelia umožňuje plné uskutečnění všech nadějí, které právem vkládá člověk do manželství a do rodiny.“⁹

Velmi důležité je naslouchání Pánu, tedy navázání přátelství s Ježíšem. Jinak řečeno, zaujmout postoj bezbrannosti před Pánem. Z přátelství pak vyplývá otevření se Pánu. Zde bych chtěla připomenout stať z Písma, v níž Samuel slyšel hlas (1 Sam 3,1-18). Máme být stále připraveni zachytit Boží hlas v okolnostech, v událostech a prostřednictvím Bible nebo bratrů a sester. Je dobré usilovat o to, aby naše modlitba byla vždy upřímná, abychom uměli před Pánem projevit své vnitřní city, aby byla naše modlitba a postoj před Pánem v souladu s naší vůlí a s tím, co právě prožíváme, a abychom uměli být před Pánem sami sebou. Je

⁶ Srov. JAN PAVEL II. *Familiaris consortio: o úkolech křesťanské rodiny v současném světě*, 1992, s. 32.

⁷ Srov. *Tamtéž*, s. 33.

⁸ Srov. *Tamtéž*, s. 66.

⁹ Srov. *Tamtéž*, s. 8.

marné hrát si na statečné křesťany. Nikdo nevidí tak hluboko do našeho srdce jako ten, který nás stvořil. Tato upřímnost je velmi důležitá právě při modlitbě s dětmi a za děti, protože upřímnost je dětem naprosto vlastní. Příklad rodičů jim pak velmi pomůže zakořenit v tomto upřímném postoji před Pánem.

Při této modlitbě nejsou tedy důležitá ani tak slova, ale to, co prožíváme v srdci. Myslím si, že zamilovaným je nejlépe, když sedí v tichu vedle sebe, pozorují jeden druhého a vnímají jen tu přítomnost milované osoby. Tak je to i při kontemplaci, když se zahledíme na Ježíše, jako na přítele, nic neříkáme a jen zůstáváme v jeho blízkosti a přítomnosti. Následně můžeme pocítovat sjednocení se s Pánem a touhu být jako on a ve všem plnit jeho vůli.

Svatý Pavel říká: „*nežiji už já, ale žije ve mně Kristus. A život, který zde nyní žiji, žiji ve víře v Syna Božího, který si mne zamiloval a vydal sebe samého za mne.*“ (Srov. Gal 2,20). Také v prvním listě Korintským povzbuzuje Pavel věřící k tomu, aby mysleli jako Ježíš a napodobovali Pavla, který napodoboval Ježíše. Pak sám Duch svatý chce zůstat v nás. Tedy necháváme Ježíše, aby se modlil v nás.

Existuje velmi mnoho druhů modlitby v církvi a každý člověk si může ve svobodě vybrat, jak chce s Pánem tento čas strávit. Modlitbě se ale nedá naučit nějak automaticky. Modlitba je totiž dar, který jsme dostali právě tím, že se modlíme a jako rodiče se můžeme modlit (ne však jen slovy, ale i skutky), aby tento dar dostali i naše děti. Vzorem pro modlitbu nám může být Abraham. Svou připraveností, vnímavostí a ochotou pro Boží slovo. Krátce řečeno, při modlitbě nesmí scházet přesvědčení víry, neboť modlitba je vyslyšena hlavně tehdy, pokud se nemodlíme jen pro svůj účel, ale na základě přátelství s Bohem.¹⁰ Modlitba je pro církve nenahraditelným pokladem.

1.1. Modlitba křesťanů

Křesťanské klima je určováno různými faktory. Veliká pozornost by měla být věnována právě modlitbě: rozhovoru s Bohem. Bez rozhovoru s Bohem se nemohou křesťané vzájemně nalézat a respektovat. Bez rozhovoru se nedosahuje ani nějakého spojení nebo vztahu mezi rodiči a dětmi.

¹⁰ Srov. GUARDINI, Romano. *O modlitbě: Uvedení do školy křesťanské modlitby*. Praha: Zvon 1991, s. 22.

Už při narození dítěte si asi každý rodič klade prastarou otázku, která je napsána v Lukášově evangeliu při narození Jana Křtitele: „Co bude z tohoto dítěte?“ Prostřednictvím rodičů chce „Dárce života“ darovat dítěti také svoji dobrotu, úsměvy, lásku, víru.¹¹ Zde začíná základ vši křesťanské výchovy a to už v modlitbě a skutcích rodičů. Rodiče jsou tak prvními zvěstovateli milujícího Boha. Dá se proto říct, že co bude z dítěte po lidské stránce, závisí podstatně na rodičích. Modlitbou a příkladem mohou z dítěte vychovávat křesťana, což znamená člověka, který věří v Ježíše Krista a chce odpovídat na Boží výzvu, ale musíme počítat i s tím, že přes veškerou snahu rodičů se mohou děti na čas nebo i na celý život uzavřít k následování Krista. Rozhodující je, abychom i v těchto chvílích poskytovali dětem lásku a nepřestávali se za ně modlit. Pokud dítě cítí, že je stále milováno rodiči i Bohem, může v něm znovu vyrůst touha po návratu do Otcova domu. Dítě je utvářeno živou vírou, vyjádřenou a uskutečněnou v praxi rodičů. Tato živá víra je nesena modlitbou za děti. Dítě se pak ve svobodě učí této modlitbě díváním, napodobováním, nasloucháním a prožitkem. Obsah modliteb u dětí následně vytváří a rozvíjí jejich představu o Bohu a jako rodiče jim můžeme dávat návod, jak modlitbu nejen vyslovovat, ale také žít.

Cílem modlitby každého křesťana by měla být poctivá a nezištná služba světu a koncentrace k překročení vlastního Já směrem k Bohu, který je skryt v bližních kolem nás. Překročení této pomyslné zdi, která nechává lidi v zajetí omylu, že modlitba je jen povinné přeříkávání textů, může lidskou mysl i srdce naplnit láskou a rostoucí touhou po vztahu člověka s Bohem. Bůh pak působí jako zdroj života, bez kterého nelze žít. V konečném důsledku je modlitba odevzdáním sebe sama tomu, který mě stvořil a bezmezně miluje.

Zároveň se nesmí zapomínat na to, že modlitba je výrazem vnitřní pravdy člověka, je to základní složka křesťanství, podmínka pro duchovní svobodu.¹² Zákon křesťanského života je v osobním působení a síle Ducha svatého, který vede a povzbuzuje každého křesťana.¹³

1.2. Modlitba křesťanských rodičů

Zvláštní úkol vychovávat své děti k modlitbě mají křesťanští rodiče. Tímto úkolem je vedení k postupnému objevování Božího tajemství a k osobnímu rozhovoru s Bohem. Již od

¹¹ Srov. Reedice samizdatu. *Křesťanská výchova v rodině*, Matice cyrilometodějská s.r.o., Olomouc 2000, s. 5.

¹² Srov. JAN PAVEL II. *Familiaris consortio: o úkolech křesťanské rodiny v současném světě*. s. 66.

¹³ Srov. *Tamtéž*, s. 66.

útlého věku se mají děti učit, poznávat Boha, jako našeho milujícího Otce, Stvořitele a Spasitele. Základním a nenahraditelným prvkem výchovy k modlitbě je živé svědectví rodičů a praktický příklad živé víry. Společná modlitba rodičů s dětmi může vytvářet nezaměnitelný a hluboký pocit Boží přítomnosti, který proniká do srdcí a zanechává stopy, na které nelze zapomenout ani při pozdějších událostech života. Rodiče tak vykonávají svou kněžskou službu, vnášejí pokoj do svého domova a vytvářejí prostředí, z něhož vyzařuje evangelium. Modlitbou učí k úctě ke každému člověku, k ochotě, k pokoře, k trpělivosti, k vzájemnému naslouchání si, k pomoci a lásce k bližnímu. Dobrá modlitba nemusí být přítom nějak složitá. Nejde o množství slov, jak nás poučuje Ježíš (srov. Mt 6,7). Pravá láska k dětem, láska v rodině, vytváří jakousi malou „domácí církev“ a modlitbou této malé církve za tyto děti může být vznešenost manželské lásky, moudré a usilující vytváření rovnocenného vztahu mezi partnery, vzájemná úcta, ocenění, pomoc, jak k partnerovi, tak k dítěti.

Všichni členové rodiny, mají podle svých darů, odpovědnost a milost denně budovat společenství, tedy církev. Taková „domácí církev“ lze udržet a zdokonalovat jenom s velkým duchem obětí a sebezáporu. Vyžaduje ochotu každého jednotlivce, k odpuštění, k smíření, k snášenlivosti a porozumění. Každá rodina je stále volána milujícím Bohem pokoje k modlitbě a k znovunalezené jednotě. Příklad modlících se rodičů za své děti, přijímání svátosti pokání a účast na hostině Kristově těla dává křesťanským rodičům milost, ale zároveň i odpovědnost, překonávat těžké období.

Dalším úkolem a zároveň darem křesťanských rodičů je citlivé rozlišení obsahu modlitby. Děti si totiž v každém věku vytvářejí svoji vlastní představu o Bohu. Dětem je dobré říkat a zdůrazňovat Boží blízkost, dobrotu, svatost, abychom o něm mluvili jako o milujícím Otci, o příteli, o záchránci, který ví o každém jednotlivci. V dítěti se tak rozvíjí jeho osobní vztah k Bohu, jeho svědomí a osobnost. Podle Terezie z Avili je velkou chybou rodičů, kteří se nestarají, aby jejich děti vyrůstaly ctnostně.¹⁴ Svatá Terezie z Avili říká:

„Dnes výchova k modlitbě a dokonalosti – zřejmě pro naše hříchy – tak upadá, že o tom musím něco říci. Lidé se této cestě vyhýbají, ačkoliv v nebezpečí vůbec nevěří. Co teprve, kdybychom je na některá upozornili?“¹⁵

Důležitým momentem je uvědomění si, že modlitba je vlastně naší vnitřní potřebou, milostí, darem a naplněním. Je však také jakousi povinností k tomu, který nás obdaroval svou

¹⁴ Srov. SVATÁ TEREZIE OD JEŽÍŠE: *Život*, Vimperk: Karmelitánské nakladatelství, 1991, s. 19.

¹⁵ Srov. WIDER, Dominik. *Vnitřní modlitba: Výběr z textů děl svaté Terezie od Ježíše*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2004, s. 5.

milostí a časem. Je i námahou a přemáháním, proto existuje zážitek modlitby, ale také její cvičení. Z toho důvodu je dobré s dětmi pravidelně cvičit a naučit je pravé modlitbě od mnohomluvnosti. K pravé modlitbě nelze ale dospět nucením. Musí vytrysknout z nitra. Toto se neděje, pokud nenaučíme děti, aby modlitba vycházela od srdce, jinak není upřímná a přirozená. A přesto, nedá se spoléhat jen na svou vnitřní potřebnost. Kdo by chtěl postavit svůj náboženský život na ní, brzy by se nemodlil vůbec.¹⁶ Modlitba není jen nějakým vnitřním pocitem nebo nějakým spontánním výrazem nitra, ale také službou, poslušností, obětí, nasloucháním, přijetím a rozjímáním.

Cvičení v modlitbě záleží především na pravidelnosti. Modlitbu s dětmi konáme v určitých hodinách: ráno a večer, před a po jídle, před nějakým těžkým úkolem, při práci, při vyzvánění zvonů. Určitě je dobré a užitečné začít třeba jen střelnými modlitbami. Každý podle toho co je v jeho možnostech. Večer může být modlitba o trochu delší, protože večer je pro modlitbu naladěn lépe. Večer jsme uvolněni, spokojeni po dobře zvládnutém dnu, máme větší klid a ticho a také více času. Ranní a večerní modlitba tvoří v našem životě s Bohem první dva pevné body. Starším dětem je pak vhodné připomínat i postoj a chování při modlitbě. Nemodlí se jenom naše duše, ale celý člověk, tedy i tělo. Dobrou výchovnou metodou k modlitbě je i nějaká motivace a ta nejlepší motivace vychází zase od Ježíše Krista, který slíbil, že naše modlitby budou vyslyšeny. (Srov. Mt 7,7-8). Výchova křesťanských rodičů však není jen o modlitbě a zvěstování křesťanských pravd. Je to výchova, jejímž cílem je víra v Ježíše Krista.¹⁷ Tato víra činí člověka křesťanem. Křesťanská víra pak spočívá v odpovědi na Boží výzvu. K tomu však nelze vychovávat. O to se křesťanští rodiče mohou jen modlit.¹⁸

My sami bychom se měli učit přemýšlet o Bohu hlubším způsobem, líp si Boha všímat a také toho, co o něm dokážeme říci. Bůh se ale v našem životě nevyskytuje jako nějaká věc, proto je dobré ho vnímat jako např. světlo, teplo, lásku. Bůh se pak projevuje v našem životě a nechává nás dotknout se svého tajemství.¹⁹ Bůh se projevuje v hloubi našeho nitra, ve vědomí naší odpovědnosti, v hloubce naší touhy po lásce a bezpečí, v otázkách po smyslu života, v naší trpělivosti, ve smutku i v radosti, v naší vnitřní síle, protože v něm totiž žijeme, hýbáme se a jsme. (Srov. Sk 17,28). Neomezujeme se ale jen na vlastní zkušenosti s vírou, ale podílíme se na zkušenostech i jiných křesťanů. Tyto zkušenosti s námi děti prožívají a

¹⁶ Srov. GUARDINI, Romano. *O modlitbě: Uvedení do školy křesťanské modlitby*. Praha: Zvon, 1991, s. 18.

¹⁷ Srov. Reedice samizdatu. *Křesťanská výchova v rodině*, Matice cyrilometodějská s.r.o., Olomouc, 2000, s. 7.

¹⁸ Srov. *Tamtéž*, s. 8.

¹⁹ Srov. TILLMAN, Klemens. *Jak dnes mluvit v rodině o Bohu*. Nové město nad Cidlinou: Agodat, s. 8.

prostřednictvím milujících rodičů zakouší dítě něco z Boží lásky a konání.²⁰ Láskyplné chování rodičů ukazuje dítěti, jaký je Bůh. Tady se rozšiřuje obzor dítěte, kdy si uvědomuje, že je tu ještě někdo, kdo je dobrý a stojí za rodiči. On je dárce života, on nás spojuje a miluje. Dítě pak začne vnímat, že dobro a láska má co dělat s Bohem. Tento Bůh k nám má vztah. Dívá se, obdarovává, čeká, volá, miluje, zachraňuje, vede a stále víc nás chce naplnit svojí láskou.²¹ Proto k řeči o Bohu patří od začátku i řeč s Bohem.

1.3. Modlitba otců a matek v Bibli

Skutečným mistrem modlitby byl Ježíš. Modlitba je v Ježíšovi plně zjevena i uskutečněna. Z hebrejské tradice se Ježíš podle svého lidského srdce naučil modlit od své matky Marie, ale jeho modlitba vyvěrala ze skrytějšího pramene, neboť je Syn věčného Otce. Celý Ježíšův život je modlitbou, neboť zůstával ve stálém spojení a společenství lásky s Otcem. Tak nás Ježíš učí opravdové modlitbě a to modlitbě čistého srdce, plného důvěry, odvahy, bdělosti a odevzdanosti. Ježíš se svým Vtělením ocitl uprostřed lidstva. Toto Vtělení posiluje naši naději, víru a také je návodem k tomu, jak se má každý věřící modlit (srov. Lk 11,2). Modlitba Otčenáš znamená intimitu s Bohem, a kdo nepochybuje ve svém srdci, ale věří, že bude vyslyšen, tomu bude dáno (srov. Mk 11,24). Důležitým bodem modlitby je tedy jistota, že Bůh slyší. Ježíšova modlitba však není jen touha po Otcově blízkosti, ale projevem jeho poslání a výchovy učedníků.²² Ježíš nám tedy konkrétně ukazuje jak vychovávat. Síla, která plyne z Ježíšovy modlitby, přitahuje k němu jeho nejbližší, za jejichž víru se Boží Syn nepřetržitě modlí.²³ Mezi jeho činností a modlitbou je pouto. Je to tedy modlitba, která za sebou zanechává plody. Ježíš nám také ukazuje, jak překonávat pokušení a překážky, které musí často naše modlitba zdolat. Sám byl v modlitbě pokoušen. Rozhodující zkouška přichází před jeho utrpením. Podstatou je poslušnost a důvěra Bohu, která zažene pokušitele. Každá taková modlitba je pak vyslyšena. Ježíš také vybízí k modlitbě „v mém jménu“. (Srov. J 16,24). Tím nás učí, abychom jednali v souladu s Boží vůlí a v opravdovém vztahu k němu. Ježíš je zcela soustředěn na jednotu s Otcem a lásku mezi nimi, která je duchem jeho modlitby a dává nám tak poznat hlubší smysl Boží přítomnosti. Tady Ježíš upozorňuje i na důležitost modlitby o samotě. Sám se často vzdaluje na klidné místo a zůstává s Bohem Otcem sám.

²⁰ Srov. TILLMAN, Klemens. *Jak dnes mluvit v rodině o Bohu*. Nové město nad Cidlinou: Agodat, s. 19.

²¹ Srov. *Tamtéž*, s. 23.

²² Srov. DUFOUR, Xavier Léon. *Slovník biblické teologie*. Praha: nakladatelství Academia, 2003, s. 235

²³ *Tamtéž*, s. 235.

(Srov. Mt 6,5-6). V samotě může člověk ještě více uslyšet a rozpoznat Boží hlas a mít tak s Bohem důvěrný vztah. Je to cesta ke zralé víře skrz setkání s Bohem i se sebou samým.

Přesto, že se v Novém zákoně nedozvíme mnoho o modlitbě Josefa, pěstouna Ježíše a jeho matky Marie, chtěla bych tyto postavy zmínit a více prozkoumat, protože jejich modlitbou je především příkladný zbožný život a věrnost Bohu.

V Markovu evangeliu se o Josefu nedozvíme vůbec, ale dozvídáme se o něm více v evangeliu Matouše a Lukáše. Josef vedl Ježíše k práci už od malička a tak se Pán vyučil stejnému řemeslu. Evangelista Matouš popisuje také Josefovou reakci na to, když zjistil, že Maria počala z Ducha svatého. Byl to člověk statečný a spravedlivý, a protože nechtěl vystavět hanbě ženu, kterou miloval, rozhodl se s ní tajně rozejít. Pak uslyšel Boží hlas a Marii vzal k sobě. Vždy byl připraven plnit Boží vůli a v tom podle mě spočívala síla jeho modlitby. Jako pěstoun a otec své rodiny zůstával Marii pořád na blízku. Modlil se svou přítomností, svou obětavou pomocí a svým zodpovědným přijetím Marie i Ježíše. Důležitým momentem v Josefově životě byl také útěk do Egypta. Když mu anděl Hospodinův přikazuje, aby vstal, vzal dítě a Marii, Josef ihned uposlechne a ještě tu noc odchází. Josef vystupuje jako opravdový otec, který své dítě chrání a stará se o něj nejen ve dne, ale i v noci, kdy hrozí větší nebezpečí. Svou oddaností, poslušností, odhodláním a skrytou modlitbou poskytuje své rodině bezpečí, lásku a spravedlivý život. Svatý Josef je uváděn jako velmi mlčenlivý člověk, ale přesto neztrácí respekt. Mlčení je jeho ctností. Pro svou rodinu je přirozenou autoritou a jeho vážnost je výsledkem jeho moudrosti.²⁴

Evangelista Lukáš popisuje Josefa podobně jako evangelista Matouš, ale nemalou pozornost věnuje i Marii, Ježíšově matce. Josef a Marie si byli velmi blízcí. Ve všem hledali především Boží vůli. Maria, stejně jako Josef, byla poslušná a odhodlaná tuto Boží vůli plnit. Její zbožný, láskou a milostí naplněný život byl protkán tichou a neúnavnou modlitbou jejího hlubokého, čistého a vnímavého srdce. Byla to Matka, která milovala Ježíše již ve svém lůně. Je příkladem všem matkám a ženám a i těm, které teprve čekají narození svého dítěte. Maria se nikdy nebála říct Bohu své ANO. (Srov. Lk 1,38). Její modlitba spočívala právě v tomto jednoduchém slově. Byla velmi statečná a v tichosti, pokoře a poslušnosti kráčela, jako milující a oddaná matka s Ježíšem křížovou cestu. I pod křížem zůstává věrně stát, a když jí Kristus svěřuje nového syna Jana, s neochvějnou vírou tak přijímá celé lidstvo pod svou mateřskou ochranu a přímluvu.

²⁴ Srov. VRÁNA, Karel. *V jednom společenství: Životní příběhy světců*. Praha: Vyšehrad, 2009, s. 130.

Jedním s největších vzorů modlitby je již ve Starém Zákoně otec Abrahám. Byl to člověk, ke kterému byl Bůh mimořádně štědrý a který nepřetržitě naslouchal Bohu a plnil jeho vůli. I v těžkých dobách a zkouškách, věří v Boží věrnost a tak učí a vychovává syna Izáka, při cestě do země Mórija, plně důvěřovat a odevzdat se Boží velikosti a lásce. Bůh je k Abrahamovi od prvopočátku nezměrně vnímavý a štědrý. Výraz „dám ti“ se objevuje v Bibli hned několikrát. Abrahamovou modlitbou je úplná závislost na Bohu a důsledkem této závislosti je obnova zaslíbení a počátek jejich naplňování. Abrahám je mužem, který je prorocky obdarován.²⁵

Dalším otcem modlitby ve Starém Zákoně je Mojžíš. Skrze něj Bůh vyvedl svůj lid z Egypta, uzavřel s ním smlouvu a zjevil mu svůj Zákon. Jeho modlitba je rozmlouvou mezi člověkem a „nejlepším přítelem“ tváří v tvář. Tato modlitba vtiskla svou pečeť modlitbě celého Starého zákona. Mojžíš neustále rozjímá, přimlouvá se za vyvolený národ a dovolává se Boží lásky. Napomíná k věrnosti Bohu. Modlí se, jako se modlí otec za své děti. V jeho přimluvných modlitbách je neseno břemeno za děti Izraele. Mojžíš toužil, aby se lid obrátil k Bohu a přijal Jeho lásku a zákon. Vytrvale se snaží udržovat smlouvu a vychovávat nevděčný a vzpurný národ.

Ve Starém zákoně také Chana, matka Samuelova, zaujímá v Hospodinově díle zvláštní postavení, podobně jako ženy Sára, Rebeka a Ráchel. Chana je žena neplodná a v době hodů, kdy Elkána rozdával díly z obětí svým ženám i dětem Penininým, prožívá neplodná Chana velkou tíhu a úzkost srdce právě nad svou bezdětností. Hned po obětní hostině odchází ze společnosti do ústraní a vylévá svou bolest srdce před Hospodina způsobem modlitby, který nebyl tehdy moc obvyklý. (Srov. 1S 1,13). Jen tiše pohybuje rty. Přitom skládá slib a její muž Elkán slibu neodporuje.²⁶ Chana prosí o syna a zavazuje se odevzdat ho Bohu. Chaniny dlouhé a vroucí modlitby si všimne kněz Élí a považuje ji za opilou. Chana se brání takového nařčení a hluboce zarmoucena, ujišťuje kněze Élího, že není ničemnicí.²⁷ Její odpověď je přesvědčivá a Élí ji propouští s ujištěním, že Bůh Izraele ji dá oč tak prosila (srov. 1S 15-17). Hospodin se na Chanu rozpomenul a ona otěhotněla. Po vroucí modlitbě následuje Chanin chvalozpěv (srov. 1S 2,1-10)²⁸. Chana oslavuje Hospodina jenž ji vysvobodil z pohanění. Její srdce je zaplaveno jásotem a její ústa radostí. Chana ukazuje sílu vroucí a upřímné modlitby a

²⁵ Srov. *Výklady ke starému zákonu, Díl I. Zákon (Genesis- Deuteronomium)*, Praha: Kalich, 1991, s. 84.

²⁶ Srov. *Výklady ke starému zákonu, Díl I. Zákon (Genesis- Deuteronomium)*, Praha: Kalich, 1991, s. 155.

²⁷ *Tamtéž*, s. 155.

²⁸ Chanina modlitba je podobná Mariina chvalozpěvu (L 1,46-55).

znovu potvrzuje, že upřímné a zkroušené srdce je Bohu milé a Bůh takovým srdcem nepohrdne.

Dalším příkladem svého života i modlitby je věrný vyznavač Hospodinův – Tóbit. Za všech okolností zastával práva zachovat věrnost Mojžíšovu Zákonu.²⁹ Za známost a dodržování Zákona Hospodinova vděčí své prababičce Debóře, která mu ukázala velkorysost svého srdce, ujala se sirotka, když mu zemřel jeho otec a tím ovlivnila výchovu i pozdější chování Tóbita. Příklad prababičky vypěstoval v Tóbitovi zbožnost a zodpovědnost k základním povinnostem rodiny, péči o čisté manželství, obezřetnost před jídlem pohanů, poskytování almužen a pohřbívání mrtvých. Tóbit směl za svou věrnost Bohu okusit věrnost Boží a sám asyrský král Šalmaneser si ho oblíbil. I když se životní cesta Tóbita mění a jeho život se dostává do nebezpečí, ukazuje statečnost a sílu stále pomáhat potřebným. Modlitby v Knize Tóbijášově se dostávají až k trůnu Nejvyššího. Jsou vyslyšeny a v tom je skryta veliká naděje pro vytrvalost v modlitbě. Tóbit se dotýká člověka, který chce vychovávat své děti pro život věčný. Sám před svou smrtí dává svému synu Tobijášovy cenné rady do života. Připomíná úctu k rodičům, starost o jejich důstojný pohřeb, péči o vdovy, milosrdenství vůči potřebným, rozvážnost při výběru životního partnera, povzbuzuje k spravedlivému životu s myslí neustále upřenou na Hospodina.

1.4. Modlitba duchovních otců

Otcovství znamená, že všechn život pochází od našeho Boha. Bůh je Otec a život od něj nejen pochází, ale také k němu vždy směřuje. Otec se nám zjevuje jako cíl našeho života.

„Jednota a láska Otce a Syna v Duchu svatém jsou nejdokonalejším vzorem každé lásky, zvláště pak lásky rodičovské.“³⁰

Duchovní otcovství má nezbytnou hloubku modlitby, misie a evangelizace. Když píšu o duchovním otcovství, chápu tento stav jako výjimečný úkol a dar od Boha Otce. Duchovní otcovství je spojeno s křesťanským povoláním. Duch Svatý působí skrze duchovního otce, který by měl být jeho nositelem a příkladem pro věřící. Duchovní otec je také učitelem,

²⁹ Srov. *Výklady V. ke starému zákonu, Knihy deuterokanonické*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1996. s. 23.

³⁰ Srov. AUGUSTYN, Józef. *O otcovství*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2001. s. 11.

vychovatelem a jakýmsi prostředníkem mezi člověkem a Bohem, protože slouží Bohu a bližním. Jeho služba je podřízena Boží vůli, Boží lásce a také Božím milosrdenství.

„Duchovní otec v modlitbě nepřetržitě provází ty, kteří jsou mu svěřeni, stále je v modlitbě podpírá, v srdci se s nimi spojuje, modlí se s nimi, svolává na ně požehnání a milosrdenství.“³¹

Duchovní otec je ten, s nímž může člověk prožívat dar zdravého přátelství. Vztah s duchovním otcem je prostorem pro spiritualitu. Člověk by měl v přítomnosti duchovního otce zakusit, že ho někdo chápe, že si ho někdo váží. Každý takový otec svědčí o pohledu samotného Krista. Laskavý pohled může být pak jako silná modlitba. Tímto způsobem duchovní otec napomáhá k setkání člověka s živým Bohem.³² Pravým a jistým kritériem pro duchovní otcovství je pokora a láska k Bohu, která pak přináší plody v lásce k sobě a k druhým.

„Kterýkoli z Otců církve by mohl podepsat definici sv. Tomáše Akvinského: „Dokonalost křesťanského života je v lásce.“³³

Jedním takovým duchovním otcem byl i Ignác z Antiochie. Právem byl nazýván „Nositel Boha.“³⁴ Třebaže přežil pronásledování křesťanů, nakonec si vymodlil mučednickou smrt. Svým životem a modlitbou povzbuzoval věřící, aby se vyhýbali hříchu a bludům gnostiků a aby udržovali v církvi jednotu.

Dalším duchovním otcem, biskupem a mučedníkem z II. století je mírumilovný světec Irenej. Žil v době krvavého pronásledování křesťanů. Svatý Irenej byl zprostředkovatelem duchovního míru mezi věřícími.³⁵ Jeho modlitbou bylo sjednocování všech věřících.

Modlitbě bychom se mohli učit i od dalších východních otců. Ráda bych vzpomněla mystika Origena, po něm větší část východní tradice použila slova podobenství a obraz. Origenova víra a modlitba byla tak hluboká, že vnímal mučednictví jako dar.

³¹ RUPNIK, Marko Ivan. *O duchovním otcovství a rozlišování*. Velehrad: Studijní texty Centra Aletti, 2001. s. 24.

³² Srov. *Tamtéž*, s. 33.

³³ Srov. RUPNIK, Marko Ivan. *O duchovním otcovství a rozlišování*. Velehrad: Studijní texty Centra Aletti, 2001, s. 54.

³⁴ Srov. ALTRICHTER, Michal. *Krátké dějiny křesťanské spirituality*. Olomouc: Refugium Velehrad- Roma s.r.o., 2013, s. 48.

³⁵ Srov. VRÁNA, Karel. *V jednom společenství: Životní příběhy světců*. Praha: Vyšehrad, 2009. s. 283.

Z východních duchovních otců bych mohla vzpomenout ještě Atanáše, Bazila Velikého, Řehoře Naziánského, Jana Zlatoústého a mnoho dalších, ale chtěla bych se přesunout na západ a věnovat větší pozornost modlitbě svatého Augustina.

V životopisech svatých se často dozvídáme o náhlém obrácení. Tak jako svatý Pavel z Tarzu, tak i svatý Augustin prožil něco silného a jeho život se radikálně mění. Jeho vrcholné dílo „Vyznání“ je plné otevřených, vroucích a hlubokých modliteb. Jde o Augustinovo svědectví, které vypovídá události před i po jeho obrácení. Dědičný hřích, který způsobil vzpuru jeho těla i ducha a podléhá žádostivosti, ničí modlitba jeho matky. Augustin hledá pravdu, nalézá pravdu, slyší pravdu, a kdo slyší pravdu, slyší i Krista. Augustin ve své modlitbě vzývá Boha a chce zemřít světu i sobě samému, aby nalezeného poznal a mohl jej chválit.³⁶ Svě uzdravení pak připisuje modlitbám své láskyplné a trpělivé matky. O to více pak jeho modlitba i úcta patří právě jí.³⁷ Augustin prožil boj sám se sebou a vyznává před Bohem, jak marné je před ním prchat. Přijímá křest a chválí Boha, jako Pramen slitování a v něm pak nalezne odpočinutí. Augustinova modlitba je plná teologických a filosofických myšlenek. Boha nazývá pravou pravdou a věčnou láskou. Právem je považován vedle Ambrože, Jeronýma a Řehoře Velikého za jednoho ze čtyř učitelů latinské církve.

1.4.1. Svatý Benedikt z Nursie

Svatý Benedikt z Nursie v Umbrii se narodil kolem roku 480. Byl dvojčetem svatých Scholastiky. Pocházel ze zámožné rodiny, která ho ve čtrnácti letech posílá na studia do Říma. Benediktovi však městský život neschválil a proto hluk světa brzy opustil. Přitahoval ho příklad svatého Antonína. Odešel asi šedesát kilometrů od Říma a zahájil zde asketický život, po kterém zatoužil už v mládí. Držel se svého hesla *Deus solus* – Bůh sám.³⁸ Benedikt byl plný Boží moudrosti a tak v samotě začal vypracovávat pravidla řehole. V té době byl Benedikt velmi pokoušen proti čistotě, ale pokušení statečně přemohl a vyzrál tak v mnicha, který mohl učit mnišskému životu. Překonal i pokušení moci a jen z pokory přijal stát se opatem v jedné komunitě. Tamní mniši však nedbali na disciplínu a řád Benedikta a tak se ho pokusili zbavit jedem, přimíchaným do poháru s vínem. Benedikt však víno požehnal a pohár praskl. Tato zkušenost přiměla Benedikta vrátit se do Subiaku, kde se k němu začali postupně

³⁶ Srov. AUGUSTINUS, Aurelius. *Vyznání*. Praha: Kalich, 1990, s. 524.

³⁷ *Tamtéž*, s. 296.

³⁸ *Svatý Benedikt*. 1. vyd. Praha: Scriptum, 1992, s. 28.

přidružovat žáci, které přitahovala pověst jeho svatosti. Učil pomocí podobenství, příkladů a přirovnání po vzoru Pána Ježíše.³⁹ Díky modlitbě založil dvanáct klášterů, hlavní na Monte Cassino a poblíž klášter ženský, kde byla představenou jeho sestra Scholastika. Ke každému klášteru přidělil dvanáct mnichů a jednoho opata. Sám si ponechal klášter, kde byla větší část mladých mnichů, aby je vychoval k modlitbě a novému způsobu života. Láska k Bohu vyžaduje samotu, učil už sv. Benedikt: V samotě se rodí askeze, bázeň Boží, pokora a vzniká dar vidět, z kterého se rodí láska.⁴⁰

Benediktova modlitba byla tak silná, že se mu podařilo zavést disciplínu a již několik výjimečných událostí ukazovalo, že v mnišských Thébách je přítomna Boží moc a požehnání.⁴¹ Benedikt však musel odolávat dalším pokušením od zlého kněze, ale Bůh Benedikta posiloval a ten si zanechal své ctnosti. Tento muž byl ve své modlitbě tak spojen s Bohem, že konal i zázraky podobné zázrakům biblických patriarchů. Jeho správný stav nitra umožňoval postavit správné vztahy k lidem i k věcem. Benedikt naplněn duchem, odešel ze subiacké izolace na Monte Cassino, kde byl snadnější kontakt se společností. Na tomto místě postavil velký klášter, který rozdělil na dvě strany, jenž na jedné straně usiloval o uchování mnišské askeze a na straně druhé mohli mniši ovlivňovat život společnosti a církve. Tak začali mniši s evangelizací místních zemědělců.

Zlý duch zasažený Benediktovým protipohanským tažením však připravoval Benediktovi nepříjemné situace, aby zabránil jakémukoliv vzniku a rozvoji kláštera. Benedikt všechny těžkosti a zkoušky zvládl a pokaždé situaci napravil hlubokou a neúnavnou modlitbou. Umírá naslouchající modlitbě, posílen eucharistií a s rukama zdvihnutými k nebi.

Svatý Benedikt je zván arciotcem západního mnišství a spolu se svatým Cyrilem a Metodějem je jmenován patronem Evropy. Jeho řehole je cenným pramenem pro poznání spirituality i opravdové otcovské lásky. Jeho život a modlitba je velmi příkladná zvláště pro výchovu vlastní, neboť svatý Benedikt nikdy neučil to, co sám nežil. Spojil svoji víru a skutky s modlitbou a tak proměnil hledání Boha v touhu každého křesťana Boha poznat. (Srov. Jk 2,14- 26).

³⁹ Srov. *Svatý Benedikt*. 1. vyd. Praha: Scriptum, 1992, s. 38.

⁴⁰ Srov. ŠPIDLÍK, Tomáš. *Církevní otcové*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2006, s. 54.

⁴¹ TARZIA, Antonio. *Svatí na každý den*. [Z itals. orig. *I santi nella Storia 7-9*, vydaného nakladatelstvím San Paolo v Miláně v r. 2006, přeložil Adam Mackerle, Pavlína Bílková, Markéta Štěpánková] Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2010, s. 53.

1.4.2. Svatý Jan Bosco

Asi všichni by souhlasili, že jméno, práce, dílo a působení tohoto svěťce je známo po celém světě. Mnozí mu říkali prostě jen Don Bosco.⁴² Žil v polovině 19. století v Turíně. Otec mu zemřel, když mu byly pouhé dva roky. Jeho výchova tedy spočívala jen na jeho matce Markétě, která si moc přála, aby se Jan stal knězem.⁴³ Jeho příbuzní i nevlastní bratr Antonín se stavěli proti tomu, aby Jan studoval, i když měl k tomu předpoklady a neobyčejný talent. Když bylo Janovi devět let, měl sen, který mu jasně předpovídal jeho poslání. Jan už jako malý si získal respekt u svých vrstevníků. Při hrách na louce jim vždy opakoval kázání, které si díky své dobré paměti pamatoval. Po přijetí prvního svatého na nátlak svého nevlastního bratra odešel z domu pracovat na statek. I tam je velmi oblíben u chlapců. V roce 1829 se setkal s Donem Calossem, kaplanem v Morialdu.⁴⁴ Toto setkání bylo osudové. Don Calosso zjistil, že je Jan velmi nadaný a začal jej učit latinsky. Bohužel brzy po té zemřel a Jan se vrátil ke studiu až v roce 1831.⁴⁵ Na studium si vydělával různou prací. Všeho později využil, když začal různě po ulicích sbírat chlapce a shromažďovat je ve větší kůlně, která se pak stala prvním výchovným ústavem. Pak vstoupil do semináře. Vysvěcen na kněze byl roku 1841. Pro své zdokonalení v morální teologii vstoupil do církevního domu v Turíně.⁴⁶ V chrámu sv. Františka z Assisi pak začal svůj apoštolát.

Jan Bosco pochopil, že je třeba mladé lidi dobře připravit do života a to jak morálně, tak i profesionálně. Stal se zakladatelem některých řemeslnických škol, ze kterých chtěl, aby vycházeli schopní a čestní řemeslníci. Měl pedagogickou předvídavost, a proto zavedl tzv. preventivní systém, kterým se snažil předcházet u mladých lidí omylům.⁴⁷ Jan Bosco se považoval spíše za kamaráda než učitele svých svěřenců a to vyústilo až k politickému pronásledování.

Do své práce a modlitby vložil Jan Bosco neúnavné úsilí. Jeho výchovné úspěchy byly založeny na důvěře, rozumnosti výchovných metod, laskavosti, pokoře a naslouchání. Učil děti rozpoznat pravé hodnoty života, respektovat, chápat a prožívat zodpovědnost.⁴⁸ Uvědomoval si, že pravé hodnoty může člověk předávat jen tehdy, jeli opravdu důsledný. Jak

⁴² Srov. FERRERO, Bruno. *Vychovávěj jako Don Bosco*. 1. vyd. Praha: Portál, 2007, s. 7.

⁴³ Srov. VRÁNA, Karel. *V jednom společenství: Životní příběhy světců*. Praha: Vyšehrad, 2009, s. 64.

⁴⁴ Srov. TARZIA, Antonio. *Svatí na každý den*. [1-3, vydaného nakladatelstvím San Paolo v Miláně v r. 2006] Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2009, s. 138.

⁴⁵ Srov. *Tamtéž*, s. 139.

⁴⁶ Srov. *Tamtéž*, s. 140.

⁴⁷ Srov. VRÁNA, Karel. *V jednom společenství: Životní příběhy světců*. Praha: Vyšehrad, 2009, s. 65.

⁴⁸ Srov. FERRERO, Bruno. *Vychovávěj jako Don Bosco*. Praha: Portál, 2007, s. 11.

v práci, tak v modlitbě. Provázel mládež na jejich cestě životem s velikou láskou a předával jim to, co mu předala i jeho matka. Učil o Bohu, o radosti ze života, o úctě ke každému člověku.

Po jeho smrti roku 1888 se jeho dílo rozšířilo do celého světa. Jan Bosco byl velkorysým člověkem, který měl přirozenou autoritu a pochopení pro mladého člověka. Trpělivost a laskavost je modlitbou jeho života a vzorem výchovy pro všechny pedagogy, vychovatele i rodiče. Tento světec se ve výchově dětí stal velkým vzorem a příkladem i pro mě. Byl to duchovní otec, který se nepřestával modlit a vychovatel, který nepřestával na sobě pracovat.

1.4.3. Svatý Jan Pavel II

V polském městečku Wadowice poblíž Krakova se 18. května 1920 narodil Karol Wojtyła.⁴⁹ Jeho otec byl krejčí. Maminka mu zemřela, když měl devět let. Karol přišel i o některé sourozence. Roku 1930 začal studovat na gymnáziu a navštěvoval divadelní kroužek.⁵⁰ Školu pak ukončil s výborným prospěchem. Později se i s otcem přestěhoval do Krakova, kde pokračoval ve studiích na Jagelonské univerzitě. Roku 1941 mu zemřel i otec. Po vypuknutí druhé světové války byla univerzita zavřena a tak Karol pokračoval ve studiích tajně. V říjnu 1942 vstoupil do kněžského semináře a roku 1946 přijal kněžské svěcení.⁵¹ Ve studiích pokračoval v Římě. Studium pak ukončil doktorátem z filosofie. Následně začal působit jako kněz v kostele svatého Floriána v Polsku. Od roku 1953 působil i jako profesor a 28. října 1958 se Karol Wojtyła stal pomocným biskupem v Krakově.⁵² Později se stal nástupcem kardinála Sapiehy a jako kardinál byl jmenován roku 1967.⁵³ Jeho působení bylo zaměřeno především na svobodu vyznání a také přiměřenému hlásání křesťanského učení. Významně se podílel na Německo-polském usmíření. Dne 16. října 1978 byl Karol Wojtyła zvolen prvním neitalským papežem od doby Hadriána VI. a také prvním papežem slovanským. Světu se představil jako papež Jan Pavel II., *papež lidských práv*. Byl velmi

⁴⁹ Srov. MEISNER, Joachim. *Mé přátelství s Janem Pavlem II.*, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2008, s. 58.

⁵⁰ Srov. *Tamtéž*, s. 58.

⁵¹ Srov. *Tamtéž*, s. 58.

⁵² Srov. *Tamtéž*, s. 59.

⁵³ Srov. *Tamtéž*, s. 59.

populární a stal se symbolem odporu proti režimu. Usiloval o mír, svobodu a demokracii. Za svého působení vyhlásil 1338 blahorečení a 482 svatořečení.

Papež Jan Pavel II. byl často nazýván mužem modlitby. Stejně jako Ježíš odcházel na osamělá místa, aby se modlil. Kdykoli to bylo trochu možné, vyhledával samotu k nerušenému a hlubokému rozhovoru s Pánem.

„Velkou roli v papežově životě sehrál růženec, který můžeme chápat jako rozvinutý Nový zákon, jakési evangelium ve slepeckém písmu. V takzvaném radostném růženci rozjímáme o tajemství Božího vtělení, v růženci světla kontemplujeme Pánovo veřejné působení, v bolestných tajemstvích rozjímáme o okamžicích jeho utrpení a ve slavném růženci o naplnění jeho života ve slávě a s tím spojeném našem povolání.⁵⁴

Každodenně také procházel v modlitbě křížovou cestu. Svým životem ilustroval její obsah. Často v kapli rozjímal o čtrnácti zastaveních, které ho přenášely do doby Ježíše Krista. Život papeže Jana Pavla II. následoval tuto Kristovu životní cestu. Svou schopností vnímat radostnou zvěst o spáse člověka a soustředěné soužití s Pánem z něho vyzařovalo velkou naději a činilo z něj muže Božího.⁵⁵ Papežovy modlitby, tak jako modlitby mnoha svatých byly vždy spojeny se skrytými skutky lásky. Jeho teologie nebyla jen mluvením o Bohu, ale přednášením, klaněním, chválou a díkem před živým Bohem. Jan Pavel II. chtěl svým životem a svou modlitbou přenést Ježíšův život do podmínek současného světa. Stále usiloval o to, aby lidem přiblížil tajemství Božího království. Stával se tak vyhledávaným pastýřem.

Když se Joachim Meisner⁵⁶ ptal papeže Jana Pavla II., jak by se měl člověk modlit, papež odpovídal docela prostě: „*Jako dítě. Bůh se na mě zahledí, já na něho a při tom mu předkládám své srdce plné starostí a různých záležitostí. Víc ani není zapotřebí.*“⁵⁷

Modlitba papeže Jana Pavla II. vyrůstala z hlubokého zakotvení v Bohu. Jeho modlitbou byla obrovská neúnavnost v boji za mír, misijní aktivity, zbožnost, moudrost, skromnost, trpělivost, láska v dialogu s mladými, touha evangelizovat, důvěra a vztah k Panně Marii,

⁵⁴ Srov. MEISNER, Joachim. *Mé přátelství s Janem Pavlem II.*, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2008, s. 8.

⁵⁵ Srov. *Tamtéž*, s. 9.

⁵⁶ Joachim Meisner, v letech 1959 až 1962 studoval filosofii a teologii v Erfurtu a tam byl také v roce 1962 vysvěcen na kněze. Stal se rektorem erfurtské Charity a v roce 1969 byl promován doktorem teologie na papežské univerzitě Gregoriana v Římě. Biskupem se stal v letech 1975. V roce 1983 ho papež uvedl do kruhu kardinálů a dal mu titulární kostel *Santa Prudenzia*. Následně se stal arcibiskupem Kolínské arcidiecéze. Meisner je také čestným doktorem Vratislavské a Lublinské univerzity.

⁵⁷ Srov. MEISNER, Joachim. *Mé přátelství s Janem Pavlem II.*, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2008, s. 13.

stálá otevřenost pro Krista, soucit s ubohými a vstřícné a laskavé chování k zástupům lidí. Dokázal člověka přímo uchvátit. Papeže Jana Pavla II. lze podle mě nazvat knězem světa. Při modlitbě za děti je pro mě velikou inspirací.

1.4.4. Papež František

Jorge Mario Bergoglio se narodil 17. prosince roku 1936 v Buenos Aires v piemontské rodině otci Mariovi a matce Regině Sivori, kteří měli celkem pět dětí.⁵⁸ Vystudoval střední chemicko-technologickou školu, ale potom uslyšel Boží volání a vstoupil do semináře ve Villa Devoto. 11. března 1958 vstoupil do noviciátu Tovaryšstva Ježíšova. Dále studoval humanistická studia v Chile a roku 1963 zpět v Buenos Aires na Filosofické fakultě. Od roku 1964 působil jako učitel literatury a psychologie v koleji Neposkvrněné ze Santa Fe a roku 1966 v koleji Salvátor v Buenos Aires. V letech 1967- 1970 studoval teologii.

13. prosince 1969 byl vysvěcen na kněze a 22. dubna 1973 složil definitivní řeholní sliby. Byl novicmistrem ve Villa Barilari a San Miguel (1972-1973), vyučoval na Teologické fakultě, byl konzultorem provincie a rektorem koleje. Roku 1973 byl na šest let jmenován provinciálem Argentinské jezuitské provincie. Mezi lety 1980 a 1986 byl rektorem koleje a Filosofické a Teologické fakulty a zároveň farářem ve farnosti sv. Josefa v diecézi San Miguel. V březnu 1986 v Německu dokončil doktorská studia a působil na koleji Salvátor, odkud později přešel do jezuitského kostela v městě Cordoba jako zpovědník a spirituál. V roce 1992 jej Jan Pavel II. jmenoval titulárním biskupem v Auca a pomocným biskupem v Buenos Aires. Téhož roku přijal v katedrále v Buenos Aires biskupské svěcení z rukou kardinála Antonia Quarracino, apoštolského nuncia, mons. Baldo Calabreseho, a biskupa z Mercedes-Luján, mons. Emilia Ogňénovich. 1997 byl jmenován arcibiskupem koadjutorem v Buenos Aires a 1998 po smrti kardinála Quarracino se stává arcibiskupem hlavního města a také primasem Argentiny. Roku 2001 jej Jan Pavel II. jmenoval kardinálem s titulárním kostelem sv. Roberta Bellarmina. Působil ve vatikánských Kongregacích pro bohoslužbu, klérus a instituty zasvěceného života, také v Papežské radě pro rodinu a Papežské komisi pro Latinskou Ameriku. V Argentině byl velkým kancléřem Katolické argentinské univerzity a předsedou biskupské komise pro Papežskou univerzitu. Je autorem mnoha knih. Dne 13.

⁵⁸ Srov. BIALLOWONS, Simon. *František. Papež z druhého konce světa*. Praha: Portál, 2013. s. 78.

března 2013 se stal papežem a přijal jméno František. Byla to nejrychlejší volba papeže v novověku.

Papež František si získal srdce mnoha lidí hned při prvním vystoupení. Mnozí jej charakterizovali jako muže prostého, ale opravdového, protože žije, co hlásá, a hlásá, co žije.⁵⁹ Jeho modlitbou je chudoba, pokora a skromnost. Slovo má autenticky prosté, ale nesmírně cenné. Jde vstříc chudým a tak napodobuje život Krista. Svým příkladem přivádí lidi na cestu s Bohem. Jeho upřímné přijetí člověka, vyjadřuje sílu a hloubku jeho modlitby. Jeho myšlenky překypují láskou a vděčností. Papež František obohacuje církve svou dobrotou, svým vedením, svou pokorou, vírou, otevřeností a mírností, které jsou velkým a trvalým duchovním bohatstvím i pro další generace. Lidé poznali a poznají, že je jedním z nich. Přišel, aby sloužil, sdílel, přitáhl milosrdným chováním, pohledem a úsměvem, usnadnil setkávání s Ježíšem a aby se za nás modlil.

1.5. Modlitba duchovních matek

Modlitby matek jsou úžasným darem od milujícího Boha Otce. Každá duchovní matka i matka rodiny, která se upřímně modlí, může pociťovat, jak velká je moc a účinek modlitby. Nejsilnější je modlitba tehdy, když obsahuje nejvíc lásky a víry. Je to modlitba usebrání a ta je každé duchovní matce vlastní. Tuto modlitbu můžeme chápat jako metodu péče o srdce. Čím více se v modlitbě setkávají tyto matky s Bohem, tím více se konfrontují se sebou a naopak. Bůh pak pronikne všechna místa duše i těla, vědomí i svědomí a nechá působit svého Ducha, kterým proměňuje ne jen samotnou matku, ale i ty, za které se modlí.

1.5.1. Svatá Terezie z Avily

Terezie z Avily neboli Terezie Veliká, řeholním jménem nazývána Terezie od Ježíše, pocházela ze šlechtické rodiny. Narodila se 28. března roku 1515 v Avile, ctnostným a bohabojným rodičům.⁶⁰ Od dětství tedy mohla čerpat a vnímat srze rodiče Kristovu blízkost a lásku. Její otec jí byl příkladem v prokazování mnohá dobrodiní, měl soucit s chudými a

⁵⁹ Srov. BIALLOWONS, Simon. František. *Papež z druhého konce světa*. Praha: Portál, 2013, s. 89.

⁶⁰ Srov. SVATÁ TEREZIE OD JEŽÍŠE. *Život*, Kostelní Vydří: Vimperk, 1991, s. 15-16.

nemocnými, choval se s láskou k služebnictvu i k otrokům a sám žádného otroka v domě nechtěl. Byl to velmi upřímný, spravedlivý a čestný člověk. K modlitbě Terezii vedla hlavně její matka. Učila ji k úctě k Matce Marii a ke svatým. Terezie byla ještě malá, když pod vlivem této láskyplné péče svých rodičů, pocítila sklon ke zbožnosti. Byla temperamentní, impulzivní, podnikavá a velmi statečná. Již jako mladá byla poslána do kláštera sester augustiniánek, aby se jí tam dostalo patřičné výchovy. Tam její povaha nabyla vnitřní rovnováhy.⁶¹ Když se kvůli nemoci vrátila domů, začala vážně uvažovat, že se zasvětil Bohu. Otec ji nechtěl pustit a tak opustila otcovský dům tajně. Její duchovní zrání trvalo dalších dvacet let a pak se stala jednou z nejlepších řeholnic.⁶² Byla velkou sveticí, která vynikala uměním ve své modlitbě vyslovit nevýslovné. Pavel VI. ji jmenoval učitelkou církve, učitelkou vnitřního života, protože byla člověkem, který hořel láskou k Bohu a k církvi. V jejich dílech často čteme o naprosté věrnosti Bohu a církevním předpisům. Byla v neustálém dialogu s Bohem. Stala se nejslavnější západní mystičkou.⁶³ Stejně jako sv. Augustin byla velmi vážená, protože oba tyto svědci uměli sdělit světu i své chyby.⁶⁴ Bůh byl vždy středem jejího života. Svatá Terezie z Avily prožívala trvalou zkušenost a sjednocení božských osob skrze intelektuální vidění.⁶⁵ Měla charisma modlitby a dovedla toto charisma žít, poznat a předat. Co měla v srdci, to měla i na jazyku. První, o co jí šlo, byla čest Boží. Vedla důsledně i sestry, aby se učily žít v mentalitě pod pohledem Božím a rostly do svobody, a tak měli stále větší prostor pro modlitbu, jako projev vztahů přátelství a lásky k Bohu. Byla si vědoma, že Pán Bůh jí dal zvláštní milost. Zakusila to, co je základem modlitby. Přítomnost Boží, jen Ty a Já. Byla to modlitba, která vyrůstala z dotyku Božího. Když sestry viděli, jak se modlí, tak chtěly, aby jich to naučila. Máme-li se dobře naučit modlit, nesmíme se nikdy vzdálit od Krista. Modlitba, která postrádá Krista, není křesťanská, v tom Terezie položila základ a ještě kladla důraz na Kristovo lidství. Nepotřebujeme lidi, kteří nám vysvětlí modlitbu, ale kteří se modlí.

Základ Tereziánské modlitby je člověk, který je doslova mučen žízní po Bohu. Je to touha být milován, být přijat, být schopen na lásku odpovědět, v té lásce růst až po úplné sjednocení s milovaným Ježíšem. Svatá Terezie se při modlitbě snažila být u Ježíšových nohou.⁶⁶ Modlitba je pro člověka důležitá proto, že jsme byli stvořeni pro Boha a pro život

⁶¹ Srov. SVATÁ TEREZIE OD JEŽÍŠE. *Život*, Kostelní Vydří: Vimperk, 1991, s. 5.

⁶² Srov. *Tamtéž*, s. 6.

⁶³ Srov. VRÁNA, Karel. *V jednom společenství: Životní příběhy světců*. Praha: Vyšehrad, 2009, s. 448.

⁶⁴ Srov. *Tamtéž*, s. 448.

⁶⁵ Srov. ŠPIDLÍK, Tomáš. *My v Trojici*. Refugium Velehrad- Roma s.r.o., Velehrad: 2000, s. 19.

⁶⁶ Srov. SVATÁ TEREZIE OD JEŽÍŠE. *Život*, Kostelní Vydří: Vimperk, 1991, s. 80.

s ním. Bůh potřebuje od nás jen odpověď lásky. Terezie měla zdroj modlitby v Božím Srdci. Fascinující je pro mě její až úzkostlivý boj s její povahou a slabostmi. Neúnavně se snažila neurážet Pána a nikdy neztratit bázeň Boží. Terezie chápe modlitbu jako kráčení v pravdě. Kráčení v pravdě podle ní znamená „kráčet v pravdě v přítomnosti pravdy“. Svoji modlitbou nám dává také poznat, že při modlitbě může člověk nalézt vlastní důstojnost. Terezie rozpoznává, že modlitba není jen mluvením a stává se tak bezpochyby jednou z největších mystických duší. Spisy, které zanechala, jsou stále živé a aktuální pro církev i dnešního hledajícího člověka.

1.5.2. Svatá Brigita Švédská

Jednou s duchovních matek modlitby je také svatá Brigita Švédská. Brigita Birgerová se narodila v roce 1303 ve Švédsku. Její rodiče patřili k jednomu z nejváženějších šlechtických rodů a vychovávali ji velmi zbožně.⁶⁷ V deseti letech měla první mystické vidění Krista.⁶⁸ Její otec však rozhodl jinak. Brzy byla provdána a ze šťastného manželství měla 8 dětí, z nichž Kateřina se stala svatou. Pro svou dobročinnost a zbožnost byla ve veliké vážnosti, stala se hofmistrovou krále a uplatňovala všude svůj dobrý a pozitivní vliv. Když ovdověla, žila asketicky a založila řád Nejsvětějšího Spasitele k úctě trpícího Ježíše Krista. Tato řehole byla schválena v roce 1370. Tento řád však zanikl při protestantské reformaci a byl znovu obnoven blahoslavenou Marií Alžbětou Hesselbladovou, která jej obnovila ve 20. stol. Svatá Brigita pak oblékla popelavý hábit Ukřižovaného, jako symbol chudoby a pokání. Začala mít četná zjevení, která popsala buď sama, nebo prostřednictvím svého zpovědníka a usilovala o návrat papežů do Říma. Stala se tak Kristovým poslem. Svatá Brigita často připomínala špatný dobový mrav a svým silným, káravým a naléhavým slovem usilovala o dobro. Roku 1350 se kvůli papeži a kvůli Evropě vydala do Říma, kde založila hospic pro švédské poutníky a studenty.

Svatá Brigita byla velmi praktickou ženou, ale zároveň i velkou mystičkou. Její modlitby spočívaly v chudobě a odříkání. Někteří ji nenáviděli, ale byla to žena s energickou povahou, která nikdy neklesala na mysli. Zjevení, které Brigita prožívala, dosvědčují její hlubokou mariánskou zbožnost a ve středu spirituality svaté Brigity nalezneme tajemství

⁶⁷ Srov. VRÁNA, Karel. *V jednom společenství: Životní příběhy světců*. Praha: Vyšehrad, 2009, s. 328.

⁶⁸ Srov. TARZIA, Antonio. *Svatí na každý den*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2010, s. 115.

utrpení Ježíše Krista a slávu i bolest Panny Marie. Brigita svou modlitbou a životem dokázala zdůraznit důležitou roli matky Marie v dějinách spásy i důležitou roli každé matky dnešní doby. Každá matka je totiž v Božím plánu spásy a podle svaté Brigity Spoluvykupitelkou. Charisma svaté Brigity je tak ve vytrvalé modlitbě, zbožnosti, která se soustředí na události na Kalvárii a bolestnou Matku pod křížem a neustálá chvála Bohu a zejména starost o jednotu křesťanů.

Mezi modlitbami svaté Brigity jsou rozšířeny pobožnosti, s kterými jsou spojeny přísliby samotného Ježíše Krista, totiž že přijde na pomoc člověku v hodině smrti spolu se svou milovanou Matkou Marií. Jednota, vnitřní obroda a ekumenismus, to je duchovní odkaz, který tato mystička a matka zanechala pozdějším generacím.

1.5.3. Svatá Matka Tereza

Matka Tereza byla prostou dívkou z Jugoslávie, která se narodila 26. 8. 1910. Bylo jí 8 let, když otec zemřel a tak celou rodinu vychovávala a živila jen matka. Ta všechny nesnáze překonávala velikou zbožností a silnou vírou. Svě děti učila práci i modlitbě. Když dospěla, odcestovala do Indie za zvoleným řeholním životem a v klášteře se zcela odevzdala Kristu. Tam poznala Kristovu žízeň po těch nejubožejších duších a jeho touhu pomáhat jim jejím prostřednictvím. Vychovaná k poslušnosti, řekla své ano. Byla zakladatelkou kongregace Misionářek milosrdenství. Její srdce si čím dál více všímalo ubožáků. Svým chováním ukázala, že služba bezmocným, ubohým, chudým a nejposlednějším není hanbou, ale ctností a možností vybudovat opravdový mír. Matka Tereza byla podněcovatelkou nadšení k životu, k práci i k modlitbě. Splynula se všední tváří lidstva a spojila se s lidskou bídou.⁶⁹

Její modlitbou bylo žít pro druhé a žít v druhých. Uměla se bezmezně a bezvýhradně obětovat. Překypovala nezlomnou láskou k lidem a přitom zůstávala naprosto lidská. Matka Tereza umenšováním sebe sama se stala tím, čím je.⁷⁰ Již krátké setkání sní, zanechávalo v lidech nepopsatelný dojem. Byla prostým a přesto tak pozoruhodným člověkem a to proto, že planula láskou ke Kristu a k bližním. Zanechávala za sebou krásu a radost, Boží všeobjímající lásku a oduševnělý jas. Žila tak intenzivně spojena ve své modlitbě s Pánem, že stejně jako Ježíš, přiměla zástupy, aby ji vyhledávaly.

⁶⁹ Srov. MUGGERIDGE, Malcolm. *Matka Tereza z Kalkaty. Něco krásného pro Boha*. Brno: Cesta, 2009, s. 10.

⁷⁰ Srov. *Tamtéž*, s. 11.

Matka Tereza byla silně zakotvena na této zemi a její kořeny víry byly hluboké. Dychtivě a s velkým zájmem naslouchala a rozmlouvala s lidmi. Její modlitbou bylo milosrdenství a služba umírajícím bezdomovcům. Předně si přála, aby pocítili, že o ně někdo stojí. Pochopila, že všichni si zaslouhují lásku, jestliže nikdo není vyloučen ze spásy plynoucí z oběti na kříži.⁷¹

⁷¹ Srov. MUGGERIDGE, Malcolm. *Matka Tereza z Kalkaty. Něco krásného pro Boha*. Brno: Cesta, 2009, s. 19.

2. MODLITBA SVATÝCH RODIČŮ

Rodiče modlí se za své děti a se svými dětmi asi často podléhají pokušení, modlitbu ovládat, ale je to stejné jako chtít ovládat Boha. Tato deformace souvisí se snahou mít vše pod kontrolou. Rodiče, kteří věří Bohu, sjednocují své děti k modlitbě, ale zároveň jim nechávají svobodu. Přitom si uvědomují svoji zodpovědnost, aby svoji víru před dětmi věrohodně dosvědčovali. Rodiče musí tedy modlitbě učit tak, aby se Boží volání a radostná zpráva o Kristu dostala až k jejich dětem. Nejpůsobivější modlitbou za děti je vlastní příklad života a chování jejich rodičů.

Z Písma známe mnoho svatých rodičů, jako např. Jáchyma a Annu, Zachariáše a Alžbětu, Josefa a Marii, ale i dnešní doba má své svaté manželské páry. Ráda bych vzpomněla manžele Martinovy, které svatořečil papež František na biskupské synodě o rodině 18. října 2015.⁷² Na cestě za Bohem si vzájemně pomáhali, v lásce se odevzdávali jeden druhému, protože vnímali, že jsou stvořeni k obrazu samotného Boha.⁷³ Ludvík a Zélie Martinovy pochopili, že svatými se mohou stát právě skrze manželství.⁷⁴ Pojil je hluboký a něžný vztah. Jejich spiritualita se vyznačovala třemi zákonitostmi. Byla to svrchovanost Boha, odevzdanost do jeho vůle a důvěra v jeho prozřetelnost.⁷⁵ Milovali Boha celým srdcem a plně mu sloužili. Z jejich manželství se pak narodilo devět dětí, z nichž čtyři zemřely. Pět dcer se stalo řeholicemi. Nejmladší a pak neznámější byla Terezie od Dítěte Ježíše, která v letech 1925 byla prohlášena za svatou a v roce 1997 prohlášena učitelkou církve.⁷⁶

Manželé Martinovi se v modlitbě stále spojovali s Bohem a ve svém vztahu k němu neustále rostli. Středem jejich života byla každodenní bohoslužba. Každý den přijímali svaté přijímání a vedli k tomu i děti.⁷⁷ Často jezdili na různé poutě, kde se rádi modlili a vyprošovali si potřebné milosti. Modlitba pro ně byla samozřejmostí, životním postojem, zřikání se vlastní vůle a veliká důvěra Bohu.

⁷² Srov. BURGEROVÁ, Milada Jiřina. *Novéna k svatým manželům Martinovým*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2015, s. 7.

⁷³ Srov. *Tamtéž*, s. 6.

⁷⁴ Srov. *Tamtéž*, s. 7.

⁷⁵ Srov. *Tamtéž*, s. 9.

⁷⁶ Srov. *Tamtéž*, s. 56.

⁷⁷ Srov. *Tamtéž*, s. 19.

2.1. Modlitba svatých matek

Největším vzorem svatých matek je jistě Panna Maria. Celý její život byl modlitbou ve skrytosti, která nevyžadovala žádnou techniku, ani mnoho slov, ani zvláštní vzdělání. Její modlitba byla postojem jejího láskyplného srdce, které v hlubinách svého nitra dokázalo rozpoznat Boží vůli.⁷⁸ Maria si uvědomovala, že v modlitbě vztah s Bohem nenavazuje ona, ale že tento vztah mezi ní a Bohem existuje od věčnosti. Maria stále čerpala a dýchala ze vztahu k Bohu. Její neporušenost ji naplňovala Boží milostí, pokorou a poslušností. Svou modlitbou se stále přimlouvala a přimlouvá za všechny Boží děti na celém světě. Svoji věrností nás sjednocuje, osvobozuje od zla, pomáhá nám nalézat svého Syna, smiřuje nás s Bohem, učí nás trpělivosti a důvěře a svým mateřským srdcem se nás stále ujímá. Matka Maria je novou Evou a vzorem nezlomné naděje, nerozdělené lásky k Bohu a klidné víry a modlitby. Proto se stala Matkou všech a příkladem modlitby pro mnohé svaté matky i otce. Tento příklad Boží Matky se dotknul např. i svatého Jana Pavla II. a jeho láska k Panně Marii si vybrala za své papežské heslo krátkou zásvětnou modlitbu *Totus tuus*.⁷⁹ Mnoho velikých světců se utíkalo k Panně Marii a nebylo slýcháno, že by někoho opustila nebo nevyslyšela. Přesto, že vše nechápala a všemu nerozuměla, zakoušela nepřijetí, závist a zraňující jednání, sklízela často jen trpké ovoce nelásky, nikdy Bohu nevzdorovala, a to bylo na její modlitbě velmi přitažlivé. Proto ji mnoho světců i světic následovalo, a tak jako ona, snažili se Bohu důvěřovat, rozvažovat o něm a podřizovat se jeho vůli.

2.1.1. Svatá Monika

Svatá Monika, matka svatého Augustina, se narodila v Tagaste v Numidii kolem roku 332.⁸⁰ Byla vychována přísně, ctnostně a ke zbožnosti. Byla to matka příkladného života, vzor mírnosti, trpělivosti, pokory, ochoty odpouštět a také matka mnoha slz, jak o ní řekl pozdější církevní učitel a milánský biskup sv. Ambrož.⁸¹ Její manžel jí nebyl nijak velkou oporou. Byla totiž provdána za městského radního, prudké povahy a nemravného života, pohana

⁷⁸ Srov. GRIGNION, Ludvík Maria. *O pravé mariánské úctě*. Matice cyrilometodějská s.r.o., Olomouc, 1999, s. 9.

⁷⁹ V překladu: *Jsem celý Tvůj*.

⁸⁰ Srov. TARZIA, Antonio. *Svatí na každý den*. [7-9, vydaného nakladatelstvím San Paolo v Miláně v r. 2006] Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2010, s. 280.

⁸¹ Srov. *Tamtéž*, s. 280.

Patricia.⁸² Svým životem Monika vlastně hlásala živého Boha svému muži i svým dětem, hlavně nejmladšímu ze tří dětí, synovi Augustinovi. Monika byla velmi oddanou matkou a svého syna následovala z vlasti nejdříve do Říma a pak do Milána. Nepřetržitě se za svého manžela a syna Augustina modlila.⁸³ Tyto neustálé modlitby vytrvalé matky a milost Boží, přivedli pohana Patricia i Augustina nakonec ke křtu. Augustin se nechal pokřtít biskupem Ambrožem po dlouhých vnitřních bojích roku 387 a po smrti své matky Moniky prodal majetek svého otce, založil náboženské společenství a přijal z rukou biskupa Valeria kněžské svěcení a roku 393 se stal biskupem ve městě Hippo. Své duševní a duchovní uzdravení pak připisuje modlitbám své matky a s velikou úctou a vděčností bere pak její jméno do úst a předkládá ji sám před Pána.⁸⁴ Uvědomuje si lásku, potřebnost a sílu matčiny modlitby. Její modlitby byly Augustinovou ochranou a oporou. Svatá Monika stále nosila svého syna v myšlenkách a znovu a znovu se za něho přimlouvala a vkládala ho do rukou Božích. Každým dnem rozmnožovala své modlitby a slzy, aby urychlila svou pomoc Augustinovi a byla osvícena jeho temnota v srdci. Byla si jista slovem Božím, že kdo prosí, tomu bude dáno a věřila, že než odejde z tohoto světa, uvidí svého syna katolíkem. Augustinova matka přijímala vše s velikou pokorou, zbožností a srdcem plným čistých citů. Ve svém bezúhonném životě byla pro svého manžela i děti velikým vzorem služebnice Boží. Když svatá Monika roku 387 umírá v Ostii při cestě do severní Afriky, Augustin se již sám za matku modlí a s velikou náklonností k Bohu vylévá své srdce.

Horlivá víra jeho matky Moniky položila základy pro Augustinův obrat ke křesťanství. Svatá Monika je patronkou křesťanských matek a žen, které prosí a přimlouvají se za své děti. Její modlitba je příkladem vytrvalosti a obrovské víry, že u Boha není nic nemožné a že kdo prosí, ten dostane. (Srov. Mt 7,7-8).

⁸² Srov. VRÁNA, Karel. *V jednom společenství: Životní příběhy světců*. Praha: Vyšehrad, 2009, s. 381.

⁸³ Srov. *Tamtéž*, s. 382.

⁸⁴ Srov. AUGUSTINUS, Aurelius. *Vyznání*. Praha: Kalich, 1990. s. 296- 297.

2.1.2. Svatá Ludmila

Svatá Ludmila byla dcerou Slavibora z kmene Pšovanů. Narodila se roku 860, a když vyrostla, stala se manželkou knížete Bořivoje, který byl pokřtěn svatým Metodějem.⁸⁵ Ludmila pak byla pokřtěna v sídle na Levém Hradci. Z manželky Bořivoje se brzy stala matka asi šesti dětí, kněžna a později mučednice. Roku 889 ovdověla.⁸⁶

Její duchovní síla a modlitba, zkvalitnila její výchovu i vladařskou činnost. Žíznivě přijala Krista a přesvědčivě předávala svou víru dál. Podle tradice vyučovala svatá Ludmila v křesťanské víře a v lásce k slovanské bohoslužbě hlavně svého vnuka Václava, ve kterém pak žila dál její laskavost a velkodušná mírnost. Jako babička byla nejen pro svého vnuka Václava, svědkem vytváření jednoty a hodnot založených na věrnosti Bohu. Upřímně milovala lid a lid miloval ji. Byla to žena moudrá, dobrotivá a stala se vzorem čínorodé křesťanské lásky. To nelibě nesla pohansky smýšlející strana velmožů, v jejich čelo se postavila Drahomíra, matka Václava. Spory o moc, upřednostňování syna Boleslava a překypující žárlivost snachy Drahomíry, si vyžádaly v roce 921 na Tetíně svou daň.⁸⁷ Drahomíra se rozhodla Ludmilu odstranit, a proto ji nechala zardousit jejím vlastním závojem.

Záhy po její smrti se šířila pověst o její svatosti. Ludmila je první slovanskou sveticí, patronkou českého národa a hlavně vzorem babiček, matek a vychovatelek.

2.1.3. Svatá Františka Římská

K lidem, které proslavila pokora, láska a neúnavná péče o lidi, patří také svatá Františka Římská. Františka se narodila v Římě roku 1384. V těžkých dobách, kdy zažila morovou epidemii, velkou bídu, hlad a hrůzy války, pocítila vábení klášterního života.⁸⁸ Na přání svého otce se provdala za zámožného Vavřince de Ponziani. Vynikala svou zdvořilostí, skromností a byla to i vzorná manželka a matka. Se svým manželem měla šest dětí. Její matka se zasloužila o to, aby se jí dostalo křesťanské výchovy. Františka už v dětství navštěvovala bohoslužby,

⁸⁵ Srov. TARZIA, Antonio. *Svatí na každý den*. [7-9, vydaného nakladatelstvím San Paolo v Miláně v r. 2006] Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2010, s. 370.

⁸⁶ Srov. *Tamtéž*, s. 370.

⁸⁷ Srov. *Tamtéž*, s. 370.

⁸⁸ Srov. TARZIA, Antonio. *Svatí na každý den*. [1-3, vydaného nakladatelstvím San Paolo v Miláně v r. 2006] Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2009, s. 326.

kde působili benediktini, naslouchala jejich kázáním a učila se katechismu a Božímu slovu. Brzy se jí dostalo mystických milostí. Svůj čas strávila Františka převážně v modlitbách a odříkavém životě.⁸⁹

Ve svém povolání matky a manželky později pochopila své poslání být živým znamením Boží dobroty, nejen vůči členům rodiny, ale zvláště těm nejpotřebnějším. Svým příkladným chováním si získala lásku a úctu všech bližních. Tehdy začalo její působení a brzy se v jejím domě modlilo i služebnictvo.⁹⁰ Své působení však neomezila jen na vlastní domácnost. Františka měla velmi dobré organizační schopnosti, také se vyznala v duchovních záležitostech, a proto si hodně lidí chodilo k ní pro radu. Měla církevní cítění. Kam přišla, tam vnesla pokoj a vytvářela společenství. Františku ale také čekaly vážné zkoušky. Její manžel byl zajat a poslán do vyhnanství. Trpěla také jako matka, když dvě z jejích dětí zemřely. Veliké starosti a bolest srdce ji dělal i samotný pohled na její město, v němž se nemocným, chudým a osamělým nedostávalo žádné duchovní ani hmotné pomoci.⁹¹ Františka se nepřetržitě modlila za nešťastné zástupy lidí a spolu s několika přítelkyněmi se začala věnovat charitativní činnosti. Spojila modlitbu se skutky lásky a usilovala o zajištění převozu nemocných do špitálů, sama nemocným obvazovala ty nejodpudivější rány a prala jim špinavé prádlo. Nestarala se však jen o potřeby a zdraví těla. Nejvíce jí šlo o duši člověka a jeho spásu a tak zajišťovala i pomoc duchovní. Této práci se Františka věnovala třicet let. Nikdy ve své dobročinnosti neustala a ochotně připravovala bylinné odvary, masti a obklady. Sama se nakazila morem, ale nezalekla se smrtelné nákazy a zázračně se uzdravila.

Její horlivá modlitba spočívá v ochotě obětovat se a pomáhat druhým. Je to modlitba matky za trpící děti Boží, modlitba vytrvalosti a trpělivosti, kterou Františka přenesla z úst na činy neúnavné služby. Přitom zůstávala stále laskavá, otevřená a plná lásky. Svými slovy povzbuzovala, uklidňovala, smiřovala a odpouštěla. Po celý svůj život vychovávala v modlitbě a k modlitbě a ukazovala jak kráčet ve stopách Ježíše Krista, který se sám pro nás obětoval. Její láska byla konkrétní v chování k lidem a její modlitba byla konkrétní v konání pro lidi.

⁸⁹ Srov. TARZIA, Antonio. *Svatí na každý den*. [1-3, vydaného nakladatelstvím San Paolo v Miláně v r. 2006] Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2009, s. 367.

⁹⁰ Srov. *Tamtéž*, s. 367.

⁹¹ Srov. *Tamtéž*, s. 328.

2.1.4. Svatá Zdislava

Při zamyšlení nad životem a modlitbou svaté Zdislavy se krátce seznámíme s jejími rodiči, kteří byli Zdislavě velkým příkladem a vzorem. Jejím otcem byl Přibyslav Berka z Křižanova a matkou Sibyla, původem ze Sicílie, kteří horlivě podporovali špitály a řeholní řády, např. cisterciáky a dominikány.⁹² Společně také založili klášter ve Žďáru nad Sázavou. Otec zevně rytíř, ale uvnitř mnich, který stál ve službách českého krále Václava I. a matka s náboženským vnímáním, výrazně ovlivnili životy svých dětí a zvláště prvorozené Zdislavy. Rodiče Zdislavy vychovávali své děti v křesťanské víře, což později jistě vedlo Zdislavu k modlitbě a touze tento dar víry předávat i svým dětem, neboť její rodiče svůj hluboký duchovní život praktikovali a žili i při veřejných povinnostech.

Jako velmi mladá byla Zdislava provdána za pana Havla Markvartice z Lemberka v severních Čechách, pána na Lemberku, který rovněž jako její otec, stál ve službách krále Václava I. a jeho rodiče se náboženskou horlivostí a úzkým vztahem k řeholním řádům, podobali rodičům Zdislaviným.⁹³ Zdislava dala svému manželovi čtyři děti. Havla, Markétu, Jaroslava a Zdislavu. Společně pomáhali zbudovat klášter v Jablonném a v Turnově, které náležely řádu kazatelů, kostel svatého Vavřince a špitál, do něhož později Zdislava osobně docházela sloužit nemocným.⁹⁴ Z řádů Zdislava nejvíce tíhla k dominikánům a sama se pak stala jejich terciářkou. Její spiritualita byla tedy dominikánská: charita, chudý Kristus, primát duchovní moci před světskou. Do paměti lidu se vtiskla jednak svým čistým a příkladným manželstvím a požehnaným mateřstvím, ale hlavně svými skutky bezměrné lásky. Tato žena a matka čtyř dětí pečovala o svou rodinu, také velmi podporovala otce dominikány a jejich vznikající misie v českých zemích a s velkou dobročinností a mateřskou péčí se starala o pocestné, postižené, nemocné a chudé. Zemřela velmi mladá, přibližně ve třiceti letech v pověsti svatosti, a to vyčerpáním do posledních sil. Byla pochována v kostele svatého Vavřince v Jablonném v Podještědí, kde je uctívána jako světice. Stavba velkolepého poutního chrámu nad jejím hrobem svědčí o neustálé úctě i v 17. a 18. Století. V roce 1907 byla prohlášena za blahoslavenou a v roce 1995 ji papež Jan Pavel II. svatořečil.⁹⁵ Její ostatky jsou uloženy v kryptě pod kostelem svatého Vavřince a její lebka spočívá v relikviáři na

⁹² Srov. SVATOŠ, A. Historická osobnost a význam Zdislavy z Lemberka. In *Sborník ke svatořečení paní Zdislavy z Lemberka* vydáný při příležitosti symposia a výstavy ke svatořečení paní Zdislavy v roce 1995. Praha: Krystal OP, 1995. Kapitola 1, s. 11-12.

⁹³ Srov. TARZIA, Antonio. *Svatí na každý den*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2010, s. 283.

⁹⁴ Srov. *Tamtéž*, s. 283.

⁹⁵ Srov. VRÁNA, Karel. *V jednom společenství: Životní příběhy světců*. Praha: Vyšehrad, 2009, s. 233.

mariánském oltáři. Zdislava se stala patronkou českého národa, patronkou města Jablonného, Libereckého kraje, Litoměřické diecéze i České dominikánské provincie a hlavně patronkou rodin.

Tato světice je v dnešní době vzorem nejen pro rodiny, ale i pro všechny mladé lidi a laiky. Nebyla to řeholnice ani svatá panna, nebyla to ani mučednice ani svatá vdova, ale byla to mladá manželka a maminka čtyř dětí, věrná Bohu i svému povolání. Je nejaktuálnější světicí dneška. Zdislava nám svým odevzdaným životem může ukazovat plody své vytrvalé víry a lásky k bližním a taky skrytý způsob modlitby, který nespočívá jen v odříkávání naučených nebo od srdce a Duchem svatým daných slov, ale také ve skutcích lásky a plné důvěře v Boha. To nejdůležitější, co nám může tato žena ze 13. století sdělit, je mít úctu k svátosti manželství, rodině a životu, milovat své bližní a mít s Bohem stále vřelý a živý vztah, který je důležitý při modlitbě a při výchově našich dětí. Děti jsou základem budoucích generací a všichni jsme jednou povolání ke svatosti.

Zdislava se jistě často modlila a rozmlouvala s Pánem i slovy, ale hloubku její modlitby vnímám ve skutcích a to v její obětavosti vůči mnoha potřebným, v plnění si svých povinností jak manželských tak mateřských neboť to pokládala za svůj hlavní úkol a taková to její modlitba jistě hodně ovlivnila jejího manžela i děti. Svatá Zdislava je ozdobou českých zemí.

2.1.5. Svatá Markéta Skotská

Markéta Skotská pocházela z anglosaské knížecí rodiny, byla dcera anglického prince Eduarda a uherské princezny. V deseti letech přišla do Anglie na dvůr prastrýce Eduarda Vyznavače. Později se provdala za skotského krále Malcolma III. a z tohoto manželství se narodilo šest synů a dvě dcery; mezi nimi i svatý David a svatá Matylda. Mírná, jemná a inteligentní Markéta měla na drsného krále blahodárný vliv, který zemi prospěl. Jako dobrá matka a královna, přinášela na dvůr kulturní úroveň, politický smysl, milosrdnou lásku a využívala svého postavení k tomu, aby upevnila vztah mezi Skotskem a apoštolskou stolicí. Proslavila se hlavně svou dobročinností, ochotou a umírněnou povahou. Zemřela 16. listopadu roku 1093 ve věku 47 let na edinburském zámku, několik dní poté, co obdržela zprávu o smrti jejího manžela Malcolma III. a syna Eduarda ve válce proti anglickým Normanům. Pohřbena byla v benediktinském kostele Nejsvětější Trojice v Durnfermline, který sama založila. Podle mnicha Teodoricha žila evangelní milosrdnou lásku tak, že "denně

sloužila chudým a nemocným, dávala budovat kostely i kláštery, navštěvovala špitály, osvobozovala otroky a poskytovala pohostinství uprchlíkům." Pro svou moudrost a umírněnost byla milovaná skotským lidem, který v ní oprávněně viděl velkou světici.

Způsobem, kterým žila, vykreslovala obraz Boží dobroty a lásky. Svoji tichou a upřímnou modlitbu spojovala se skutky lásky a tak zmírňovala a urovnávala různé sváry. Svou povahou velmi dobře působila na svého manžela i děti. Příkladně a trpělivě vychovávala, což přineslo své plody tím, že dvě z jejich dětí dosáhly svatosti.

2.2. Modlitba svatých otců

Otcovství může být pro muže velikou výzvou. Chce-li je prožívat autenticky, měl by být v neustálém kontaktu s Bohem a v modlitbě pronikat do hlubin svého bytí. Zvláštním úkolem otce je naučit se vážit si života a bližních a podstatou je vydávat svědectví. Největším darem pro další generace je otcova zbožnost a modlitba. Otcovství, které je prožíváno s vírou proniká pak i do životů ostatních lidí. Vyžralost srdce každého muže závisí i na tom, zda dokáže znovu a znovu objevovat obraz Boha Otce a pak jej přijmout do svého života. Snad každý svatý otec ve svých modlitbách věděl, že Bůh zůstává věrný (srov. 1 Kor 1, 9) a že se smíme nazývat Božími dětmi a také jimi jsme (srov. 1 Jan 3, 1). V této pravdě se modlitba každého otce stává autoritativní a přitom plná něžné lásky.

2.2.1. Svatý Štěpán Uherský

Svatý Štěpán je považován maďarským národem za symbol své víry a vlastní nezávislosti. Tento světec byl prvním králem, kterého církev prohlásila za svatého.⁹⁶ Mladý Štěpán se původním jménem jmenoval Vaik. Od své matky se mu dostalo křesťanské výchovy a otec jí v tom nebránil, neboť sám viděl v křesťanském náboženství význam. V roce 973-974 byl Štěpán společně se svým otcem pokřtěn.⁹⁷ Po smrti svého otce se Štěpán ujal maďarského státu a přitom mu významně pomáhal papež Silvestr II.⁹⁸ Štěpán byl

⁹⁶ Srov. VRÁNA, Karel. *V jednom společenství: Životní příběhy světců*. 2. vyd. Praha: Vyšehrad, 2009, s. 363.

⁹⁷ Srov. TARZIA, Antonio. *Svatí na každý den*. [7-9, vydaného nakladatelstvím San Paolo v Miláně v r. 2006] Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2010, s. 236.

⁹⁸ Srov. *Tamtéž*, s. 236.

panovníkem, který předběhl svou dobu a musel se vypořádat i s některými příbuznými, kteří si přáli jen jeho smrt.⁹⁹ Štěpán se oženil s dcerou císaře Jindřicha II., která se jmenovala Gisela a byla velmi krásná a zbožná. Štěpánovi a jeho manželce Gisele se dostávalo plno božích milostí, a tak přivedli celý svůj národ ke křesťanské víře. Jeho rádcem byl svatý pražský biskup Vojtěch a nejbližším spolupracovníkem se stal mnich sv. Astrius. Ten se vydal do Říma, aby požádal o království titul pro Štěpána. Štěpán tak získal královskou korunu a byl nazván „apoštolský král“. Neměl přímého dědice, protože jeho jediný syn Emerich zemřel velmi mladý při nehodě na lovu. Roku 1084 byl Štěpán spolu se svým synem svatořečen.

Tento král a otec rodiny se velmi rád modlil a laskavě choval ke svým poddaným. Velkou část svého života věnoval pomoci chudým a opuštěným. Byl tak oblíbený, že za ním chodily zástupy potřebných s prosbou o almužnu. Štěpán byl mírumilovný a zdatný vojevůdce, který dovedl svůj národ ke křesťanství a politickému vítězství. Jeho modlitba a skutky se podřizovaly vždy Bohu. Zemřel ve věku 70 let a maďarský národ ho začal ihned uctívat jako světce a zakladatele své náboženské jednoty.

⁹⁹ Srov. TARZIA, Antonio. *Svatí na každý den*. [7-9, vydaného nakladatelstvím San Paolo v Miláně v r. 2006] Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2010, s. 237

3. MODLITBA RODIČŮ V SOUČASNOSTI

V minulosti byla veškerá výchova i vedení k víře, a s tím spojená modlitba s dětmi z větší části povinností matky. Otcovská úloha spočívala spíše v zabezpečení rodiny a ve vybudování své autority a respektu. Opravdová pomoc dětem ale spočívá v modlitbě obou rodičů. V současné době změnou sociálního zabezpečení, výraznou podporou církve a vznikem nových modlitebních společenství, se mění naše chápání a postoj otců ke společné modlitbě. Modlitba je nejvíce plodná, pokud se s dětmi modlíme jako rodina.

3.1. Modlitba v rodině

Modlitba v rodině je velmi různorodá a svým způsobem by se měla přizpůsobovat věku rodičů i dětí. S věkem člověk zraje, ale zraje a roste i víra a zkušenost s modlitbou. Modlitba v rodině je pro mě jako tmel či lék, který pomáhá při problémech mezi manželi nebo při problémech s dětmi. Důležité je si uvědomovat, že rodina modlitbu potřebuje. Neobejde se bez Boží pomoci a požehnání. Aby fungovaly vztahy uprostřed rodiny, je dobré si určit čas na společnou modlitbu a vytvářet atmosféru spolusdílení, naslouchání, pochopení a vzájemného respektování. Pokud jsou při modlitbě malé děti, je možné se modlit i formou hry. Čas s Pánem má být něčím příjemným, a když si to uvědomíme a jsme při modlitbě i trochu tvořiví, děti na takovou modlitbu nezapomínají a těší se na ni. Příjemné chvíle s Bohem a bližními pak zkvalitňují i modlitbu individuální. Ze svého vlastního vyzorování si uvědomuji, že při modlitbě v rodině je také dobré umět čekat na ty, kteří vztah k modlitbě teprve objevují. Není vhodné někoho nutit, a není dobré ani chtít, aby všichni členové rodiny uměli při modlitbě hned zajet na hlubinu svého srdce. Bůh sám působí v našich životech a s naším přičiněním a otevřeností srdce se sám dotýká míst, která potřebují jeho milosrdenství. Modlitba v rodině má mít pro všechny členy otevřenou náručí. Měla by být cítit láska a jednota. Tady je nám příkladem svatá Trojice, kdy Bůh, Syn a Duch svatý, jsou „Jedno“.

3.2. Modlitba ve farnosti

Vrcholem modlitby ve farnosti je mše svatá, především nedělní slavení eucharistie, ale i prožívání a přijímání dalších svátostí. Do „modlitby ve farnosti“ je možné zařadit všechny projevy modlitby, které se dějí „na území farnosti“. Modlitbou farnosti jsou tedy i všechny dříve zmíněné modlitby jednotlivých rodin, pro které jsme nacházely příklad a inspiraci v životech světců.

Zvláštní část modliteb ve farnosti jsou pak ty, které se uskutečňují právě nad úrovní modliteb v jednotlivých rodinách. Jsou to všechny společenství modliteb – od nejmenších, kteří se scházejí ve schóle, centru pro maminky na mateřské, skupin ministrantů, přes mládež tak dobře vybavenou pro setkávání množstvím volného času a chutí do života. Až po společenství rodin a dále zmíněné modlitby otců a matek.

Ve farnosti se vytvářejí skupinky modliteb při přípravě na udílení svátostí, především příprava dětí na první svaté přijímání a mládeže na biřmování vede k vytvoření modlitebních skupin.

3.3. Modlitba ve společenství

Společenství modlících se matek vzniklo r. 1995 potom, kdy se jedné matky a babičky Veroniky z Anglie dotkl Ježíš. Její srdce pocítilo touhu modlit se za své i jiné děti s větší odevzdaností. Nelíbila se jí společnost, ve které děti vyrůstaly, a tak Veronika oslovila svou švagrovou Sandru, matku 8 dětí, která měla v sobě stejnou touhu. Společně vytvořily první malé modlitební společenství matek. Pánovo volání bylo pro ně oznámením něčeho nového a důležitého. Postupně se k nim přidaly další matky a vzniklo první společenství modlících se matek.

Pán Ježíš neuvěřitelným způsobem přiváděl matky, a tak se brzy Modlitby matek rozšířily do celého světa. Modlící se matky zaznamenaly mnohé ohlasy, vyslyšení a pocit'ovaly na sobě i na dětech Pánovo požehnání. Modlily se vždy s velkou vděčností, že jsou toho součástí a s velkou útechou, že jsou všechny spojeny v modlitbě více-méně nepřetržitě, protože se modlí matky ve více než 118 zemích. Matky se modlí, protože jsou

citlivé na problémy svých dětí, i na okolí, které děti obklopuje. Většina zemí má problémy s drogami, alkoholem, často se objevuje šikana, násilí různého druhu, sexuální obtěžování.

V dnešní době je ohrožena i autorita rodičů. Děti se víc starají o to, co dělají jejich kamarádi. I přes dobrou výchovu a příklad svých rodičů, často raději napodobují své vrstevníky. Ale Ježíš říká, prostě a dostanete. (Srov. J 16,24). Matky se však modlí nezištně. Nečekají, že něco dostanou, jen prosí, odevzdávají a přimlouvají se. Modlitby matek jsou odlišné v tom, že se snaží poslouchat, co říká Bůh - a odpovídat větou: „Pane, je to na tobě“. Věříme, že po zlém přijde dobré, po kříži přijde vzkříšení. Takto duchovně rosteme a roste i naše vytrvalost v modlitbě, víře a naději. Nenahraditelný pokoj a důvěra Bohu způsobují, že více věříme svým dětem.

Matky se ve společné modlitbě podporují, sdílejí a cítí, že nejsou na své problémy a modlitby samy. Při modlitbě se sejdou u stolu, na stůl položí Písmo svaté, které jim připomíná, že Ježíš Kristus je živé Slovo. Pak musí být na stole i kříž, který připomíná, že Ježíš Kristus je vykupitel a za nás trpěl, zemřel a vstal z mrtvých. Dále je na stole zapálená svíčka, která připomíná, že je Ježíš světlo světa. Ke kříži se položí košík a symbolicky se do něj vkládají lístky se jmény dětí, které chceme Pánu odevzdat. Na úvod modlitebního společenství se matky modlí k Duchu svatému, aby vedl každé jejich setkání, a aby tato setkání byla k Boží slávě. Další modlitby jsou za ochranu před zlým, aby nenarušil setkání a modlitby matek. Následující modlitby za odpuštění, odprošování a odevzdávání svých životů. Pokračuje se modlitbou za jednotu ve skupině a následně modlitbou chval, které bývají i formou písně. Nejdůležitější částí je četba z Písma, rozjímání a čas jen mezi matkou a Pánem. Matky symbolicky odevzdávají své děti do náruče Otcovi. Je to chvíle velmi léčivá.

Nakonec se matky modlí za otce svých dětí, aby jim Pán žehnal, dal jim trpělivost, odvahu a lásku ke svým dětem. Modlitby matek podporují a rozvíjejí křesťanskou spiritualitu a každá maminka skrze pravidelné modlitby matek může zrát ve své víře.

Také otcové cítí velkou potřebu svěřovat své manželky a děti Bohu a vytváří společenství Modlitby otců.

Modlitby otců jsou součástí „Solace Community“ a vznikly, aby následovaly Modlitby matek. Skupinky otců jsou tvořeny asi z 8 členů, kteří se pravidelně scházejí v domech či kostelích. Na začátku se modlí za dar otcovství, za své poslání, povolání, aby uměli chránit své rodiny, a taky odevzdávají pod ochranu Boží všechny ženy a děti. Celé Modlitby otců

probíhají podobně jako Modlitby matek. Otcové vlastně následovali matky. Chválí Pána, čtou Písmo Sváté a snaží se vytvářet přátelskou atmosféru.

ZÁVĚR

Cílem mé bakalářské práce je poukázat na důležitost modlitby rodičů za děti: tedy hlavně modlitby přímlyvné, ale i prosebné, oslavující, děkovné a její prospěšnost při výchově dětí, ve společenství, při vytváření vztahů s lidmi, ale hlavně s Bohem, protože jenom „ON“ může člověka vnitřně obohacovat a tak ho dělat šťastným. Tento příklad modlitby by pak mohl ovlivnit i vnitřní život našich dětí, a kdo z rodičů by nechtěl vidět své děti šťastné. Sám Duch svatý a Panna Maria se za nás přimlouvá, a tak se vlastně jenom sladujeme, sdílíme a pronikáme do milosti přímlyvné modlitby.

Jak se tedy modlit nám říká sám Ježíš, když nás vybízí k tomu, abychom nebyli jako pokrytci, abychom se uměli ztišit a zavřít se do svého pokoje a nemluvili naprázdno. (Srov. Mt 6,5-8). Čas strávený s Bohem je pak plný očekávání, naděje, jistoty, víry a lásky. Pokud člověk lne k Bohu, modlitba ho naplňuje a probouzí v něm radost a tvořivost. Každý den může být jiná a víra může napomáhat k jejímu prohlubování ve vztahu k Bohu. Poznávání Boha není totiž jen věcí rozumu, ale i srdce a touhy po plnění Jeho Svaté vůle. Toto poznání modeluje člověka do podoby Stvořitelova obrazu a přirozeně v něm vytváří cit pro přínos modlitby jak pro jednotlivce, tak i ve společenství. Proč bychom tedy modlitbě měli věnovat jen zlomek našeho času? Každý člověk si může vybrat, jak se setká s Bohem podle své povahy, pohlaví, citlivosti, způsobu života atd. Modlit se tedy můžeme mnoha způsoby. Osobně je mi nejbližší modlitba rozjímavá a přímlyvná, spojená s mojí odpovědí Bohu ve skutečích. Člověk musí být ale vytrvalý a měl by se neustále ve své modlitbě cvičit.

A přesto, kdo z nás by mohl říci, že modlitba pro něj nebyla někdy zdlouhavá, namáhavá nebo nudná. Někdy jsou to jen marné pokusy a tak často ubohé a prázdné fráze, protože si neuvědomujeme právě Boží přítomnost. My sami pak mluvíme, ale duchem v modlitbě nejsme. Náš osobní projev zůstane jen prázdnými větami, které nás ničím neobohatí a tak vlastně nechápeme, proč bychom se měli modlit. Naše já je obsaženo více v našich běžných starostech než v modlitbě samotné. Snad se snažíme mluvit pro Boha, ale ne skutečně s Ním.

Při modlitbě je velmi důležité uvědomovat si, koho oslovujeme a věnovat mu pozornost. Proto je dobré naučit se soustředit, i kdybychom pro to měli vynaložit všechny síly a určený čas. Bůh ví o naší snaze. To on nám dává tu sílu i čas. Opravdová modlitba pak

může mít na člověka takové účinky, které dokážou pozitivně oťrást vírou a duchovním životem člověka.

Nebojme se tedy Bohu dát svůj čas, nebojme se oprostít od toku různých myšlenek a žádostí a v dané chvíli se soustředit jen na Boha. Soustředit se znamená překonat svůj vnitřní klam nepokoje nad nedostatkem času. Jinak řečeno, člověk by měl zůstat plně přítomen v Boží přítomnosti.¹⁰⁰ Je to namáhavé, ale v tomto stavu usebrané mysli a připravenosti k modlitbě může člověk stejně jako Abraham zvolat: „ Zde jsem!“¹⁰¹

¹⁰⁰ Srov. GUARDINI, Romano. *O modlitbě: Uvedení do školy křesťanské modlitby*. Praha: Zvon, 1991, s. 30.

¹⁰¹ *Tamtéž*, s. 32.

ANOTACE

Příjmení a jméno autora: SMOLÍKOVÁ Marie

Instituce: Katedra pastorální a spirituální teologie CMTF UP v Olomouci

Název práce: Modlitba rodičů za děti v minulosti i současnosti

Vedoucí práce: Luisa Karczubová Th.D.

Počet stran: 50

Počet titulů použité literatury: 40

Klíčová slova: modlitba

svatost

spiritualita

společenství

církev

rodina

Bakalářská práce se věnuje modlitbě za děti v rodině a církvi a ukazuje, že je její důležitou součástí, se kterou se v životě křesťana počítá. Skrze životopisy světců docházím ke zjištění, že tato tematika se netýká jen současnosti, ale že provází lidstvo od prvopočátku. Celé téma završují modlitby společenství matek a otců inspirované a vedené Duchem svatým. Analýzou modlitby za děti dospívám k tomu, že je stále aktuální, potřebná a nenahraditelná.

ANNOTATION

Name and surname: Marie SMOLÍKOVÁ

Institution: Palacký University Olomouc, Department of Pastoral and Spiritual Theology
CMTF Olomouc

Title of the thesis: Prayer of parents for the children in the past and nowadays

Supervisor: Luisa Karczubová Th.D.

Number of pages: 50

Number of Bibliography : 40

Keywords: Prayer

Saint

Spirituality

Community

Church

Family

This bachelor thesis deals with the pray for children in a family and church and shows how important part of life of a Christian is. Through resumes of saints I realize that this theme is not related just to the present time, but is guiding humankind since its origin. The topic is crowned by prays of a community of mothers and fathers, inspired and guided by Holy Ghost. By the analysis of the pray for children I see the truth, that is still actual, required and irreplaceable.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

ALTRICHTER, Michal. *Krátké dějiny křesťanské spirituality*. 1. vyd. Olomouc: Refugium Velehrad- Roma s.r.o., 2013. 206. s. ISBN 978-80-7412-132-6.

AMBROS, Pavel. *Evangelium pro rodinu dnešní doby*. 1. vyd. Olomouc: Refugium Velehrad- Roma s.r.o., 2014. 283 s. ISBN 978-80-7412-166-1.

AMBROS, Pavel. *Křest*. 1. vyd. Olomouc: Refugium Velehrad- Roma s.r.o., 2011. s. 261. ISBN 978-80-7412-075-6.

AUGUSTINUS, Aurelius. *Vyznání*. Praha: Kalich, 1990. 562 s. ISBN 80-7017-144-8.

AUGUSTYN, Józef. *O otcovství*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2001. 91. s. ISBN 80-7192-632-9.

BADENI, Joachim. *Modlitba? No problem!*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2012. 95 s. ISBN 978-80-7195-566-5.

BIALLOWONS, Simon. *František. Papež z druhého konce světa*. 1. vyd. Praha: Portál, 2013. 163 s. ISBN 978-80-262-0461-9.

Bible. Český ekumenický překlad. 7. opravené vydání, Praha: Česká biblická společnost, 2008. 1387 s. ISBN 978-80-85810-80-6.

BURGEROVÁ, Milada Jiřina. *Novéna k svatým manželům Martinovým*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2015. 59 s. ISBN 978-80-7195-867-3.

CANTALAMESSA, Raniero. *Život pod vládou Kristovou*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1994. ISBN 80-85527-47-2.

CARRETTO, Carlo. *Hledal jsem a našel jsem*. Brno: nakladatelství Cesta. 1997. 213 s. ISBN 80-85319-67-5.

DE FIORES, Stefano – GOFFI, Tullo. *Slovník spirituality*. 6. vyd. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1999. 1295 s. ISBN 80-7192-338-9.

DUFOUR, Xavier Léon. *Slovník biblické teologie*. Praha: nakladatelství Academia, 2003. 658s. ISBN 80-200-1127-7.

FERRERO, Bruno. *Vychovávěj jako Don Bosco*. 1. vyd. Praha: Portál, 2007. 143 s. ISBN 978-80-7367-294-2.

FILKA, Jaroslav. *Metodika tvorby diplomové práce*. 1. vyd. Brno: Knihař, 2002. 224 s. ISBN 80-86292-05-3.

GRIGNION, Ludvík Maria. *O pravé mariánské úctě*. 2. vyd. Matice cyrilometodějská s.r.o., Olomouc, 1999. 226 s. ISBN 80- 238-0972-5.

GUARDINI, Romano. *O modlitbě: Uvedení do školy křesťanské modlitby*. Praha: Zvon, 1991. 271 s. ISBN 80-7113-038-9.

JAN PAVEL II. *Familiaris consortio: o úkolech křesťanské rodiny v současném světě*. 1. vyd. Praha: Zvon, 1992. 101 s. ISBN 80- 7113- 067-2.

Katechismus katolické církve. Přel. Josef Kolářek. 1. vyd., Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1995. 793 s. ISBN 80-7113-132-6.

Křesťanská výchova v rodině, Matice cyrilometodějská s.r.o., Olomouc 2000. 175 s.

MEISNER, Joachim. *Mé přátelství s Janem Pavlem II.*, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2008. 71 s. ISBN 978-80-7195-214-5.

MUGGERIDGE, Malcoim. *Matka Tereza z Kalkaty. Něco krásného pro Boha*. 1. vyd. Brno: Cesta, 2009. 181 s. ISBN 978-80-7295-119-2.

RATZINGER, Joseph. *Církev jako společenství*. 1 vyd. Praha: Zvon, 1994. 113 s. ISBN 80-7113-102-4.

RUPNIK, Marko Ivan. *O duchovním otcovství a rozlišování. Studijní texty Centra Aletti*. 1. vyd. Velehrad- Roma: 2001. 113 s. ISBN 80-86045-69-2.

SVATÁ TEREZIE OD JEŽÍŠE. *Život*, 2. vyd. Kostelní Vydří: Vimperk, 1991. 410 s. ISBN 80- 9001 38-3-X.

SVATOŠ, Ambrož, et al. *Sborník ke svatořečení paní Zdislavy z Lemberka vydaný při příležitosti symposia a výstavy ke svatořečení paní Zdislavy v roce 1995*. Praha: Krystal OP, 1995. 105 s. ISBN 80-85929-03-1.

SVATÝ BENEDIKT. 1. vyd. Praha: Scriptum, 1992. 139 s. ISBN 80-900355-9-8.

ŠPIDLÍK, Tomáš. *Církevní otcové*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2006. 103 s. ISBN 80-7195-074-2.

ŠPIDLÍK, Tomáš. *Po tvých stezkách*. 1. vyd. Brno: nakladatelství Societas, 1994. 261 s.

ŠPIDLÍK, Tomáš. *Prameny světla*. 5. vyd. Olomouc: Refugium Velehrad- Roma s.r.o., 2012. 471 s. ISBN 978-80-7412-111-1.

TARZIA, Antonio. *Svatí na každý den*. [10-12, vydaného nakladatelstvím San Paolo v Miláně v r. 2006] Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2010. 543 s. ISBN 978-80-7195-293-0.

TARZIA, Antonio. *Svatí na každý den*. [1-3, vydaného nakladatelstvím San Paolo v Miláně v r. 2006] Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2009. 429 s. ISBN 978-80-7195-290-9.

TARZIA, Antonio. *Svatí na každý den*. [4-6, vydaného nakladatelstvím San Paolo v Miláně v r. 2006] Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2010. 455 s. ISBN 978-80-7195-291-6.

TARZIA, Antonio. *Svatí na každý den*. [7-9, vydaného nakladatelstvím San Paolo v Miláně v r. 2006] Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2010. 477 s. ISBN 978-80-7195-292-3.

TILLMAN, Klemens. *Jak dnes mluvit v rodině o Bohu*. 2. vyd. (pouze pro vnitřní potřebu) Nové město nad Cidlinou: Agrodat, 52 s.

VRÁNA, Karel. *V jednom společenství: Životní příběhy světců*. 2. vyd. Praha: Vyšehrad, 2009. 550 s. ISBN 978-80-7021-990-4.

Výklady II. ke starému zákonu, Knihy výpravné. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1996. 735 s. ISBN 80-7192-154-8.

Výklady ke starému zákonu, Díl I. Zákon (Genesis- Deuteronomium), Praha: Kalich, 1991. 600 s. ISBN 80-7017-408-0.

Výklady V. ke starému zákonu, Knihy deuterokanonické. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1996. 327 s. ISBN 80-7192-150-5.

WIDER, Dominik. *Vnitřní modlitba: Výběr textů z děl svaté Terezie od Ježíše*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2004. 139 s. ISBN 80-7192-8607.